ფასი 7 კაპ.

სამშაბათი, 14 თებერვალი, 1917 წ.

საქართველო

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებანი მიიღება „საქართველოს“ რედაქციასა და კანტორაში ყოველდღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9—3-მდე.

ხელმოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობანი.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: თბილისში, მოსკოვის ქუჩაზე, № 4.

ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისათვის: Тифлисъ, редакція „Сакартвело“, поч. ящикъ № 76

ფასი ასეთია:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 30 კ., უკანასკნელზე—20 კ., **კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი:** სტრიქონი პეტიტი 1 გვ. ღირება 50 კ. 4-ზე 30 კ., ტექსტში—80 კ. სამგლოვიარო განცხადება თითოჯერ ზომით 15×2 ღირს 6 მ.; 20×2 ღირს 8 მ., 25×2 ღირს 10 მ. 3 საათისშემდეგ (მიიღება მხოლოდ ა. ვალანდაძის სტამბაში) ღირ. მეტი.
დამატებანი № ღირს ყველგან 10 კაპ.

34 ყოველდღიური საპოლიტიკო, საეკონომიო და სალიტერატურო გაზეთი № 34

გაზეთი
„საქართველო“
ყოველკვირეულ სურათებიან დამატებით ღირს:
მთელის წლით—15 მ., 1/2 წლით—9 მ., 3 თვით—5 მ., 1 თვით—1 მ. 80 კ.
წლიურ ხელის მოწერის ფასი შეიძლება ნაწილ-ნაწილად იქნას გარდახდილი შემდეგის წესით: ხელის მოწერის დროს—7 მ.; 1 მარტისთვის 5 მ. და 1 ივნისისათვის 3 მ. მისამართის გამოცვლისათვის ქალაქგარეთელმა ხელის მომწერმა უნდა წარმოადგინოს 50 კ. ფოსტის მარკით.
რედაქციის მისამართი: თბილისი, მოსკოვის ქუჩა № 4, ანუ ფოსტის ყუთი № 76 (почт. ящикъ № 76).
კანტორა ღია: დილით 9—3 საათამდე, საღამოს 5—7 საათამდე.
1 თებერვლიდან წლის ბოლომდე გაზ. „საქარ.“ ღირება 13 მ.—75 კ.
ვისაც სურს ხელისმოწერის ფასის განაწილებით ისარგებლოს, ხელის მოწერისათანავე 5 მ. 75 კ. უნდა წარმოადგინოს, დანარჩენი კი 1 მარტს და 1 ივნისს, უკვე გამოცხადებულის საერთო წესის სიხედვით.
რედაქტორი: სანდრო შანშიაშვილი.
გამომცემელი: ამხანაგობა „საქართველო“.

კ. გ. კაპანელი
იბეჭდება და მალე გამოვა ახალი ორიგინალური ნაწარმოები
ტანჯვა და შემოქმედება
(რუსულად)
შინაარსი: 1. Fiat lux, 2. მეცნიერულ მსოფლმხედველობის მეტაფიზიკური ღირებულება, 3. ნივთიერების გასულდგმულება, 4. რელიგია და მეცნიერება, 5. მისაღებია თუ არა ეს ცხოვრება, 6. ინდივიდუალობა და საზოგადოება, 7. ტანჯვა და შემოქმედება, 8. ტანჯვა ნების შემოქმედებაში, 9. ტანჯვის იდეა ქართულ ლიტერატურაში, 10. ორმაგი სიყვარული, 11. „ყორანი“ და „მერანი“, 12. სიტყვა და სინამდვილე, 13. იდეა ქართველ ერისა, და სხვა...

ხელის მოწერა მიიღება შემდეგი მისამართით: Тифлисъ. Дворцовая, Общество Грамотности Груз. Зав. книж. магазиномъ Ивану Авалишвили. ხელის მოწერათათვის წიგნის ფასი—2 მ. გამოვლის შემდეგ წიგნი ღირება 2 მ. 50 კ. წიგნი გამოვა აპრილის 15—20, 1917 წ.
(6—526—2)

ექიმი
ივანე თიკანაძე
დაბრუნდა და განაახლა ავადმყოფების მიღება საღამოს 5—7 საათამდე.
მისამართი: კიროჩნის ქუჩა, 18.
ტელეფონი № 11—82.

ექიმი
მ. ი. ფაჩნაძე
იღებს ბავშვთა და შინაგან სნეულ. ავადმყოფებს მუდამ დღე, კვირა-დღის გარდა საღამოს 5—7 საათამდე, ბეთლემის ქ. № 4. (თ. —202—)

გაგრძელდა
1916 წლის მეორე სამხედრო სესხის $5\frac{1}{2}\%$ ობლიგაციების გაყიდვა თბილისის სახელმწიფო კასაში
(გრიბოედოვის ქუჩა 22) **და მის განყოფილებებში:**

1. კუკიისაში—ნიკოლაევის ქუჩა 44
2. ვერიისაში—ოლღას ქუჩა 20.
3. მოედნისაში—სიონის ქუჩა, ხაჯაპარუხოვის პასაჟი.
4. დიდუბისაში—გლდანის შესახვევი 13.
5. მიხაილოვისაში—მიხაილ. პროსპექტი 134.
6. ვარანცოვისაში—ვარანცოვის ძეგლთან 9.
7. გოლოვინსკისაში—გოლოვინსკის პროსპექტი № 10.

ხელის მოწერა სწარმოებს ყოველდღე 10—2 საათამდის, კვირა-დღეობით 11—1 საათამდის.

(მოედნის და დიდუბის განყოფილება კვირა-დღეობით დაკეტილია).

მეორე მოკლე ვადიან სამხედრო სესხის $5\frac{1}{2}\%$ ობლიგაციების შეძენით, რუსეთის მცხოვრებნი ეძლევიან საშუალება მეტად ხელსაყრელ პირობებში, უზრუნველყოფილად და მოხერხებულად მოათავსონ ნაამაგარი ფული თბილისის ცენტრალურ სახელმწიფო შემნახველ კასასა და მის განყოფილებებში.

მსურველს შეუძლია 100 მანეთიანი ობლიგაცია 95 მანეთად იყიდოს და ყოველწლიურად 5 მან. და 50 კაპ. მოგება ჰქონდეს.

ამნაირად ვინც 95 მან. შეიძენენ 100 მანეთიან ობლიგაციას, ათი წლის განმავლობაში 55 პროცენტს მოიგებს და 100 მანეთს თავნსაც მიიღებს.

სამხედრო სესხის ობლიგაციების გირაოთ წარდგენა შეიძლება სახაზინო იჯარებში, აგრეთვე სახაზინო საზოგაოო დაწესებულებებთანა და კერძო პირებთან. ხელშეკრულობის დადების დროს შეიძლება უწყვეტელი ობლიგაციები გირაოდ წარედგინოს.

შემნახველ კასებში შეძენილი სამხედრო სესხის ობლიგაციები უსასყიდლოდ შეინახებიან შემნახველ კასებშივე.

იმ სამხედრო სესხის ობლიგაციების შესახებ, რომელნიც შემნახველ კასაში იქნებიან დაცულნი, ისე როგორც სხვა, პროცენტებიანი ქაღალდების შესახებ, რაც კი აღნიშნულ კასაში ინახება შეიძლება სხვა და სხვა განკარგულებათა მოხდენა.—შემნახველი კასა მიიღებს პატრონთაგან განკარგულებებს და აღსრულებაში მოჰყავს ისინი, ანდერძი იქნება, სხვა პირზე გაცემა პროცენტებისა თავნის საკუთრებად დატოვებით, თუ მთელის ფულის სხვაზე გადაცემა, თუ სხვა მსგავსი რამ განკარგულება.

სამხედრო სესხის ობლიგაციების შეძენა შეიძლება შემნახველ კასებში ან ნაღდი ფულით ან საჭირო თანხის ამოწერით იმ ფულიდან, რომელიც ობლიგაციის მყიდველს აქვს შემნახველ კასაში.

თბილისის სახელმწიფო შემნახველი კასა და მისი განყოფილებები

იღებენ შესანახად ფულს, თანხის რაოდენობის განუსაზღვრელად და აძლევენ 3, 6%.

ყიდულობენ ფულის შემნახველ კლიენტებთათვის მათ ხარჯზე პროცენტებიან ქაღალდებს, რომელთაც ინახავენ და განაგებენ უსასყიდლოთ.

ფასდადებით ინახავენ პროცენტებიან ქაღალდებს, აგრეთვე ჰყიდიან და ყიდულობენ მათ და ანაღდებენ კუპონებს.

გადააქვთ შენახული ფული სხვა კასებში თბილისიდან, ხოლო თბილისიასაში გადმოაქვთ სხვა კასებიდან.

აძლევენ მოწმებებს მიბარებული ფულის ნაწილობრივ მისაღებად რუსეთის იმპერიის ყველა ცენტრალურ შემნახველ კასებში, და აგრეთვე სხვა კასების მიერ გაცემულ მოწმებების ძალით იხდიან ფულსა.

იღებენ მთავრობასა და საზოგადო დაწესებულებებთან, აგრეთვე კერძო პირებთან ხელშეკრულობის დროს დადებულ ბესა და გირაოს.

(1—574—1)

ექიმი
გ. მ. მუსაძე
იღებს სადოსტაქრო ავადმყოფთ
საღამოს 5-6 ს. მდე, კვირა დღეს გარდა
მისამართი: დიდი მთავრის ქუჩა № 67; ოფიცერთა საეკონომიო საზოგადოების შენობის პირდაპირ; სახლი სვანიშვილისა. ტელეფონი № 5—77.

ექიმი
ფონ-ირტელი
(მიხეილოვის პროსპ. 128, კრილოვის ქუჩის კუთხე, 1, შესავალი კრილოვის ქუჩიდან, სახლი ოჰანეზოვისა).
მოსკოვის სახაზინო საავადმყოფოს ყოფილი ორდინატორი, სპეციალისტი დოსტაქრობისა, საშარდე მილისა, სქესობრივი ორგანოებისა, სიფილისისა და მის შედეგებისა (საშარდე მილის დავიწროება), სქესობრივი უძლურებისა, სიმსივნისა, ჭრილობისა, ბუასილისა, თეთრანასი, საშარდე ბუშტის სნეულებისა და საშვილოსნოსი. ორივე სქესის ავადმყოფების მიღება ხდება დილის $9\frac{1}{2}$-დან 1 საათამდე და ნაშუადღევის 5—9 საათამდე.
ერჯანიხ „914“ და „606“
შემზადებენ

გოლოვინის პრ. და სამხედრო ქუჩის კუთხეში, ფოსტა-ტელეგრაფის პირდაპირ გაიხსნა
ახალი აფთიაქი
ბაქოვიზოლის ანგარიშიანია

ექიმი
მ. გ. ვეფხვაძე
ტომსკის უნივერსიტეტის ვენერიულ კლინიკის ორდინატორად ნამყოფი, იღებს ავადმყოფებს კანისა და ვენერიულის სნეულებით ყოველ დღე 3—5 საათამდე, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიეზდის ქუჩა, № 19.

ალორძინების ორი პროცესი

უბედურება ერთი ორად ნაკლები იქნებოდა, რომ საქართველოს ან მარტო პოლიტიკური თვითარსებობა დაჰკარგოდა, ან მარტო ეკონომიური თვითმყოფელობა. მაგრამ ისტორიამ უმიზეზოდ გვიმტრო და ორივე ერთად ხელიდან გამოგვტაცა. მეცხრამეტე საუკუნე საქართველოს პოლიტიკურ დაშლისა და მის ეკონომიურ დარღვევის საუკუნეა ერთსა და იმავე დროს. საქართველოს ხელმწიფებამ ეროვნული მემკვიდრეობა დაჰკარგა და ქვეყნის პოლიტიკური უზენაესობა რუსეთის ხელში გადვიდა. საქართველოს ფეოდალური წყობილება დაიშალა და მის ახალ ეკონომიურ ფორმა-საქმიანობას სომხობა დაეუფლა. ნაძალადევად გარდატეხილმა ცხოვრებამ ეკონომიურ მდგომარეობის ძველს ბატონს ეროვნული მემკვიდრეობა ვერ გაუზარდა. ქართველ თავად-აზნაურობას უმალ ვერ შეენაცვლა ქართველი ბურჟუაზია, ქვეყნის გამაგრებისა და წინწაწევის საქმეში. საქართველო დარჩა ეკონომიურ განვითარების ბუნებრივ კანონს გარეშე. თავადაზნაურობის ნაოხარი, მისი დაშლილი მამულ-დედული უცხო ტომს, სომხეს, ხელში გადადიოდა. სოფლის მეურნის აუცილებლად გასაყიდი ნაწარმოებიც იმავ სომხის ხელში გროვდებოდა. ამგვარად, როგორც ეკონომიურ დაქვეითების გზაზე შემდგარი თავად-აზნაურობა, ისე ქვეყნის ეკონომიური ძლიერების ამომავალი ფაქტორიც—**განთავისუფლებული და უკვე მესაკუთრედ გაჩნდარი ქართველი გლეხი,** ე. ი. საქართველოს მთელ ეკონომიურ სინამდვილის გამომსახველი ძალა სომხის ბურჟუაზიის ხელში მოემწყვდა და მის საექსპლუატაციო მხვერპლად გადაიქცა. ამ გზით საქართველო, როგორც ეროვნული ორგანიზმი, ჰკარგავდა მთელ იმ მოგებას, რომელსაც ჰქმნიდა მისი ფიზიკური ენერგია, წარმოებასა და მეურნეობაზე რომ იხარჯებოდა. და ეს მოგება—ახალ-ახალ ქონების გამოულევი წყარო.—სავსებით სომხის ბურჟუაზიას რჩებოდა. ქართველი ერის წარმოების ზედმეტ ღირებულებას უცხო ტომი ითვისებდა. ერთი იფცქვნებოდა, მეორე სუქდებოდა. ასე მოხდა, რადგან დღევანდელ ნივთიერ კულტურის და დოვლათის შემომქმედი ძალა—ბურჟუაზია—საქართველოს არ ებადა, იგი სომხისა იყო სავსებით.

ჭეშმარიტად, უბედურება იყო და დიდი უბედურებაც, რომ საქართველოს ეროვნული ბურჟუაზია არ გაჩნდა. რომ ასე არ ყოფილიყო, რომ ქართველ ვაჭართა წოდებას, ქართველ ბურჟუაზიას სამოქმედო ასპარეზზე გამოსვლა არ დაჰგვიანებოდა, დღეს მის ხელში იქნებოდა მთელი ის ქონება, რომელიც სომეხთა საკუთრებას წარმოადგენს. უნდა ვიცოდეთ და დარწმუნებულიც ვიყვნეთ, რომ აუცილებლად ასე მოხდებოდა. მართლაც, მთელი ეს ქონება საქართველოშია შექმნილი ქართველი ერის გაყვლეფით, ქართველი ერის გამოყენებით, როგორც მწარმოებელი და მომხმარებელი ძალისა, როგორც მყიდველი და გამყიდველი აგენტისა. საქართველოში ვაჭრობა რომ ჩვენი ყოფილიყო, ბურჟუაზია რომ ჩვენი გვყოლოდა, დღევანდელ ეკონომიურ ცხოვრების გამგე კანონები მთელ ამ ქონებას ქართველთა ხელში შეაქუჩებდა, იმის ნაცვლად რომ იგი სომხობის ხელში მიეტანა. ხოლო, თუ სახეში მივიღებთ დღეს უკვე ასპარეზზე გამოსულ ქართველ-ვაჭარ-მრეწველის სიმკვირცხლეს, მის მაძიებელ ბუნებას და შოვნის უნარს, ადვილ შესაძლებელია, რომ ჩვენში ქონებაც უფრო ფართედ გაშლილიყო და ეკონომიური საქმიანობაც უფრო მაღალ საფეხურზე მდგარიყო. სულ სხვა იქნებოდა მაშინ ჩვენი ძალა შინ და გარეთ, სხვა წონა გვექნებოდა. სულ სხვა იქნებოდა ჩვენი კულტურული მდგომარეობა, ჩვენი ხელოვნება, ჩვენი მეცნიერება. სულ სხვა იქნებოდა მაშინ საერთო ეროვნული კეთილდღეობაც.

მაგრამ რაც იყო, იყო! უმთავრესი ისაა, რომ განსაცდელს გადვურჩით. მრავალ საფრთხისა და უბედურების მიუხედავათ, ქართველობამ ეროვნული აღდგომის ჯანი და სიმტკიცე შეინარჩუნა. უკვე საზღვარი დაედო პოლიტიკურ დაშლილობასა და ეკონომიურ დარღვევას, რომელსაც ქართველი ერი განიცდიდა მთელს მეცხრამეტე საუკუნეში. მათი ადგილი დღეს საქართველოს პოლიტიკურმა თვითშემოკრებამ და მისმა ეკონომიურმა აღორძინებამ დაიჭირა. სამშვიდობოს გაველით. ძძიმე-ძძიმედ, მაგრამ მაინც ფეხი შევსდგით იმ გზაზე, რომელიც მოგვაპოვებს იმას, რაც ერთბაშად და ერთდროულად დავკარგეთ: ეკონომიურ თვითმყოფელობას და ეროვნულ თვითარსებობას.

პირველი—ქართული ბურჟუაზიის წოდებრივი საქმეა. ეს მისი ისტორიული მისიაა. ქართველმა ბურჟუაზიამ უნდა ითამაშოს ის როლი და აღასრულოს ის დანიშნულება, რა როლი და რა დანიშნულება უთამაშნია და შეუსრულებია ყოველ ერის ბურჟუაზიას თავის ქვეყნის ეკონომიკის აღორძინებისა, კულტურის აყვავებისა და პოლიტიკის გაჯანსაღების საქმეში ძალა და უნარი ეჩვენება კიდეცა, მის შესაძლებად.

მეორე კი—მთელი ქართველი ერის საქმეა. ყველა წრისა, ყველა წოდებისა და კლასის საერთო საქმეა. იგი შეიძლება ყოს მხოლოდ მთელის ერის კოლექტიური ნებისყოფისა და შეგნების ნაყოფი. მის მისაღწევად მთელი ქართველობა უნდა იღვწოდეს. თითეულმა ქართველმა უნდა შესძლოს და გადალახოს საქართველოს ყველა გამოთიშველი ფაქტი, როგორც, მაგალითად, წინააღმდეგობა და დაპირისპირება პირადი, კლასიური და წოდებრივი ინტერესისა. ამისთვის საჭიროა პიროვნების მაღალი კულტურა და დიდი მორალური ძალა. თუმც მძიმე-მძიმედ, მაგრამ ქართველობა მაინც შეუდგა შვების აღმართს. იგი უკვე არჩევს კერძოსა და ზოგადს. მან უკვე იცნო არსებობა საერო საქმეებისა. იგი ეჩვევა და ივიწყებს საპირადოს, როცა ეს საქვეყნო საქმეს ეჭირვება; ადუშებს პირადსა და კლასობრივს, როდესაც ამას ეროვნული ინტერესი მოითხოვს. ქართველობა თან და თან გადადის ეროვნულ იდეის განკარგულებაში. ამ იდეის სინტეზში ყოველი ქართველი, ცოტათ თუ ბევრად, უკვე პოულობს მთელ ქართველობასთან შერიგებისა და შედეგების წყაროს. ეს სინტეზი რეალური ძალაა. მისით შემკვრივებული დიდი ქართველობა გაუტეხელი სიმტკიცეა.

ამგვარად, ქართულს სინამდვილეში ნათლად ამოღრმავდა ორი პროცესი: ეკონომიური თვითშემოქმედება და ეროვნული თვითშემოკრება. ამ ორ პროცესის ზრდა-განვითარებამ შეურყეველის სიმტკიცით უნდა მიგვიყვანოს საქართველოს ინტეგრალურ აღორძინებამდე.

გვწამდეს ესა და მის შესაფერისად ვმოქმედებდეთ!

ს. კედია.

ინგლისი და გერმანეთი

კაცობრიობის ისტორიას არ ახსოვს ისეთი თავისებური ურთიერთობა, როგორიც ზღვაზე დამყარდა ბოლო დროს. ინგლის-საფრანგეთის წყალზე ფლოტი გერმანეთის სანაპიროებს სდარაჯობს. გერმანეთის წყალქვეშა ფლოტი რკალივით გარს ერტყმის ინგლისის კუნძულებს და საფრანგეთის სანაპიროებს. ეს ორპირი საზღვაო ბლოკადაა, რომლის შემწეობით მოწინააღმდეგენი ერთმანეთის დამშევას და დაქანცვას ლამობენ.

რომელ მხარეს აქვს მეტი შანსი საბოლოო მიზნის მისაღწევად? ინგლის-საფრანგეთის შეერთებული ფლოტი უფრო ძლიერია და მათ მიერ გამოცხადებული ბლოკადა უფრო მკაცრი. ორ წელ ნახევრის განმავლობაში გერმანეთმა საერთოდ ვერ შესძლო ალყის გარღვევა. თითქმის სავსებით შესწყდა გერმანეთის პირდაპირი აღებ-მიცემობა ზღვის გაღმა ქვეყნებთან: ამერიკასა, აზიასა, აფრიკასა და ავსტრალიასთან. ინგლისი ჯერ კიდევ მაინც ვაჭრობს: წყალქვეშა ნავების მუქარამ ნეიტრალი სახელმწიფოების სავაჭრო ფლოტი დააფრთხო, მაგრამ ინგლისის გემები ჯერ კიდევ სერავენ მსოფლიო ზღვებს.

მაგრამ გერმანეთს ერთი დიდი უპირატესობა აქვს ამ უმაგალითო დუელში. ჩრდილოეთით და სამხრეთით მას ნეიტრალური ან მოკავშირე სახელმწიფოები აკრავს, ინგლისური დრედნოუტები ვერასოდეს ვერ მისწვდებიან ამ საზღვრებს. ინგლისელი ერი პირიქით რობინზონივითაა გარიყული თავის კუნძულებზე. განსხვავება მხოლოდ იმაშია, რომ დეფოეს გმირი თვით ონ იკმაყოფილებდა თავის მოთხოვნილებებს, ინგლისელი ერი კი სავსებით საგარეო აღებმიცემობაზეა დაყრდნობილი. კუნძული პატარაა, ამიერ კავკასიაზე ნაკლები, მის ტერიტორიაზე კი თითქმის ორმოცი მილიონი სული სცხოვრობს: დედამიწის გულში საკმაოდ მოიპოვება ქვანახშირიცა და მადანიც ამ ხალხის ასამუშავებლად. მაგრამ ნიადაგი საკმაო პურსა და მასალს ვერ იძლევა მის გამოსაკვებად.

1847 წელს ხანგრძლივი ლიბერალური შემდეგ კონსერვატორმა მინისტრმა რობერტ პილმა უცხო პურზე დადებული ბაჟი მოსპო ინგლისში. ამ ზომამ ის გავლენა იქონია, რომ ამერიკის, რუსეთის და ინგლისური ახალშენების ხორბალმა სავსებით დაიპყრო ინგლისის შინა ბაზარი. ინგლისელი მეურნეები მესაქონლეობასა და სამრეწველო მცენარეების კულტურაზე გადავიდნენ. ცხვარმა, სელმა და კანაფმა პურისა ან ქერის ადგილი დაიჭირა. მაგრამ რადგან არც მატყლით, არც სელით და არც კანაფით მცხოვრებლების გამოკვება არ შეიძლება, ინგლისი მეტის მეტად ფხიზელი და მგრძნობიარე გახდა საზავო პოლიტიკაში. საზავო ჰეგემონია, რომელიც წინათ უფრო თავმოყვარეობის საკითხი იყო, ყოფნა არ ყოფნის საკითხად გადაიქცა. მიტომ რომ რობერტ პილის რეფორმის შემდეგ აშკარა გახდა, რომ ინგლისი ორიოდე თვის განმავლობაში ქედს მოიხრის თუ მტერმა კუნძულს ფლოტის ალყა შემოარტყა. აქედან წარმოსდგა ცნობილი პრინციპი, რომლის მიხედვით ინგლისის სამხედრო ფლოტი ორი უძლიერესი მსოფლიო სახელმწიფოს შეერთებულ ფლოტებსუნდა სჯობდეს ყოველთვის.

უკანასკნელ წლებში ინგლისს მეტის მეტად გაუჭირდა ამ ტრადიციული პრინციპის დაცვა. ვილჰელმ მეორემ ცნობილი სიტყვები წარმოსთქვა: გერმანეთის მომავალი ზღვაზე სძევსო და ბერლინის მთავრობა შეუდგა ფართო საზღვაო პროგრამის განხორციელებას. გერმანული სამხედრო ფლოტის განვითარებამ ძალთა-ურთიერთობა შეარყია: მეოთხე ადგილი ეჭირა ათიოდე წლის წინათ და მეორე ადგილი დაიჭირა ომის წინა წლებში; რაოდენობით ინგლისის ფლოტს ვერ გადააჭარბა, მაგრამ გვერდში ამოუდგა სისწრაფით და იარაღის სიძლიერით. ძველი პროპორცია დაირღვა: გამოაშკარავდა რომ ინგლისის ფლოტი ვეღარ სჯობდა ორ უძლიერეს (ე. ი. გერმანულ და ჩრდილო ამერიკულ) ფლოტს ერთად.

დიდი ბრიტანეთი უფრო გერმანული დრეტნოუტებისა და წყალქვეშა ნავების წარმოშობამ დააფრთხო, ვიდრე გერმანული ლეგიონების ზრდამ. ცნობილია, რომ ომის წინა წლებში ლონდონის მთავრობამ გერმანეთს რავდენჯერმე მიმართა მეგობრულად, რომ ორივე ქვეყანას ახალი სამხედრო გემების შენება განესაზღვრათ. რამდენიმე ორჭოფი ნაბიჯის შემდეგ გერმანეთმა უარი სთქვა ამ წინადადებაზე. ამ უარის შემდეგ აშკარა გახდა, რომ ადრე თუ გვიან ინგლისსა და გერმანეთს ურთიერთს შორის ანგარიში უნდა გაესწორებიათ.

დღეს ჩვენ თვალწინ ანგარიშის გასწორება ხდება, მაგრამ ჯერ კიდევ ძნელია იმის გამორკვევა, თუ ვინ დარჩება საბოლოოდ მოგებული. ინგლისის მიერ გამოცხადებული ბლოკადა უფრო მჭიდროა, მაგრამ თავის თავად ბლოკადა უფრო ინგლისისათვის არის საშიში, ვიდრე გერმანეთისთვის. ამ უკანასკნელს საკუთარი პური და სურსათი ცხრა თვის განმავლობაში ჰყოფნის დაახლოებით. დანარჩენი 3 თვისათვის წინათ ნეიტრალური სახელმწიფოების შუამავლობა კმაროდა, ეხლა შეიძლება ვლახეთისა და დობრუჯის ბეღლებმა იკმაროს. დიდს ბრიტანეთს საკუთარი ხორბალი რავდენიმე კვირის განმავლობაში ჰყოფნის. ამერიკისა, ავსტრალიისა და სამხრეთ აფრიკის პური კი მხოლოდ საზღვაო

ეროვნული ბიბლიოთეკა

გზით აღწევს ინგლისის ნავთსადგურებს.

ადამიანის სულიერი განწყობილება სხვათა შორის კუჭზედაც არის დამოკიდებული. ამ ორიოდე თვის წინად ინგლისის ქვედა პალატაში მეტად შეურიგებელი ადამიანები ისხდნენ: ომი ბოლომდე მათი საერთო დევიზი იყო. ზავის მომხდეები აგდე რიგად ვერ ბედავდნენ ხმამაღლა ლაპარაკს. მას შემდეგ მდგომარეობა საგრძნობლად შეიცვალა. შეერთებულმა შტატებმა და ევროპის ნეიტრალურმა სახელმწიფოებმა წყალქვეშა ბლოკადის შიშით თითქმის სავსებით შესწყვიტეს ინგლისთან ვაჭრობა. საგრძნობლად შესუსტდა ინგლისის კომერციული ნაოსნობაც. ამ გარემოებამ, როგორც სჩანს, ინგლისში შერიგების სურვილი გააძლიერა. ამ ერთი კვირის წინად ქვედა პალატაში რადიკალებისა და მუშათა პარტიის წარმომადგენლებმა ენერგიულად მოითხოვეს საზავო მოლაპარაკების დაწყება. ამ მოვლენას დიდი სიმპტომიური მნიშვნელობა აქვს. ის სხვათა შორის მოწმობს, რომ წყალქვეშა ნავების მუქარა არც ისე უმნიშვნელო ყოფილა, როგორც თავდაპირველად ეგონათ.

3 ლელიანი.

ომის ამბები

გრძოლის ველზე

ბრძოლის ასპარეზზე ჩვეულებრივი მყუდროებაა გამეფებული. მხოლოდ ალაგ-ალაგ ამ მყუდროებას არღვევს მზვერავთა რაზმების შეტაკება. ძნელი გამოსაცნობი არაა, რასაკვირველია, თუ რას მოასწავებს მებრძოლთა მოპირდაპირეების ასეთი უმოქმედობა. გარდა იმისა, რომ მეტეოროლოგიური ფაქტორები ხელს არ უწყობენ საბრძოლველად, ორივ მებრძოლთათვის საჭიროა იმგვარ სტრატეგიულ და პოლიტიკურ პირობის დამყარება, რომელიც გადამწყვეტ ბრძოლის ბრწყინვალედ დაგვირგვინებას ყოველმხრივ ხელს შეუწყობს. გერმანეთის უკანასკნელმა ბლოკადამ მსოფლიო ომის ჰორიზონტზე ძალაუნებურად ახალი მებრძოლი ფაქტორი წამოაყენა: ჩვენ ვლაპარაკობთ ნეიტრალურ სახელმწიფ ებზე. უკანასკნელთ უბრალო მაყურებელთა როლის შესრულებაზე ხელი უნდა აიღონ ახლა მაინც და თავისი სიტყვაც სთქვან; სთქვან ისე, რომ მარსის სასწორმა იგრძნოს სიმძიმე ახალ ტვირთისა. შეიძლება ძალიანაც არ ესიამოვნოს ზოგიერთა ნეიტრალურ სახელმწიფოს ამგვარ ახალ მისიით შემოსვა, მაგრამ მსოფლიო ომი მაინც მოსთხოვს მათ თავიანთ წვლილს და მოვალეობის აღსრულებას. თუნდაც პასიური იქმნეს მათი გამოსვლა, მაინც უეჭველია, ეს პასიური გამოსვლაც დიდ გავლენას მოახდენს მებრძოლ სახელმწიფოებზე და ასე თუ ისე ხელს შეუწყობს ომის გათავებას. მომავალი გენერალური ოპერაცია უსათუოდ ამ ახალს ფაქტორს ანგარიშს გაუწევს და შეეცდება კიდევაც არსებითად გამოიყენოს.

X.

ომის დეპეშები

შვიდლეს მთავარსარდლის შტაბისა.

11 თებერვალი.

პეტროგრადი. დასავლეთის ასპარეზი. ს. ზვიაჟენთან მდებარე სანგრებზე, ზოლოჩევის აღმოსავლეთით 20 ვერსზე, მოპირდაპირე, ზარბაზნების დაშენის შემდეგ, სამჯერ წამოვიდა იერიშით, ჩვენს თხრილებში შემოიჭრა, მაგრამ კვლავ გავდევნეთ.

რუმინეთის და კავკასიის ასპარეზზე სროლა და მზვერავთა პატარ-პატარა რაზმების მოქმედებაა.

მფრინავთა მოქმედება. დაბა კისელენის სამხრეთით 20 ვერსზე, შელვოვის არემარეში ჩვენს მფრინავს სვიატოგოროვს მტრის მფრინავი შეება. ჩვენმა მფრინავმა ლელკოვოს სამხრეთ-დასავლეთით მტრის საფრენი მტრის მხარეს ჩამოაგდო.

12 თებერვალი.

პეტროგრადი. დასავლეთის, რუმინეთის და კავკასიის ასპარეზებზე ჩვეულებრივი სროლა და მზვერავთა პატარ-პატარა რაზმების მოქმედებაა.

13 თებერვალი.

პეტროგრადი. დასავლეთის ასპარეზი. ვიშნიევის ტბის სამხრეთით, სემენკი-ლეშენტის არე-მარეში მოპირდაპირემ მახრჩობელა გაზის ყუმბარები დაგვიშინა, მაგრამ ქარმა მტრისკენვე მიატრიალა. სანამ ჩვენს სანგრებს მოახწევდა.

რუმინეთის ასპარეზზე სროლაა.

კავკასიის ასპარეზი. პეტრა-კალეს სამხრეთით, ელლეუს სამხრეთ-დასავლეთით ოსმალების ერთმა როტამ შემოგვიტია, მაგრამ სროლით მოვიგერიეთ.

მფრინავთა მოქმედება. ბარანოვიჩის სამხრეთ-აღმოსავლეთით მტრის საფრენი ჩამოვაგდეთ, რომელიც მტრის მხარეს დაეცა.

გემების დაღუპვა

11 თებერვალი.

პარიზი. დაღუპეს ინგლისელების იალქნიანი გემი „ინვერკოლდ“-ი, ნორვეგიის იალქნიანი „ბლენკეინ“-ი, საფრანგეთის—„სენტ-სოვერ“-ი, ნორვეგიის გემი—„აიაკს“-ი, ინგლისის გემი „ბერხირორ“-ი.

13 თებერვალი.

პარიზი. ოფიციალად იტყობინებენ: დაღუპეს ბელგიისა, 1 ნორვეგიისა, 2 ჰოლანდიისა და 4 ინგლისის გემი.

პარიზი. საზღვაო სამინისტრო იტყობინება: საფოსტო გემი „ატოს“-ი, „მესაჟერი მარიტიმის“ ამხანაგობისა, ხმელთაშუა ზღვაში წყალქვეშამ დაღუპა. „ატოს“-ს ორი კონტრნაღმოსანი მოაცილებდა „მამელუკი“ და „არსენ ანრი“, რომელთაც „ატოს“-ზე მყოფი 1450 კაცი გადაარჩინეს.

პარიზი. ლისაბონიდან იტყობინებიან: ლორენცო მარკეზიდან მიღებულ ცნობით, მდ. ზემბერზიზე მოდარაჯე კანონერკა აფეთქდა. გემი დაიმსხვრა. 4 კაცი იმსხვერპლა, მათ შორის გემის უფროსი, 7 კაცი დაჭრილია, 1 უკვალოდ დაიკარგა.

ჰაგა. ზელანდიაში, დანბურგის მახლობლად დაიღუპა გერმანელების წყალქვეშა.

გერმანეთი

სტოკჰოლმი. ბერლინიდან იტყობინებიან: რაიხსტაგმა, სოც.-დემოკ. უმცირესთა გარდა, ერთხმად გადასდო 15 მილიარდი მარკა ომის საჭიროებისათვის.

საფრანგეთი.

პარიზი. დღის ოფიც. ცნობა მაასის მაღლობებზე ხელთ ვიგდეთ 200 ტყვე.

პარიზი. საღამოს ოფიც. ცნობა. ლორენსა, ალზასსა და შამპანში ზარბაზნებით ბრძოლაა. მენილის ბორცვთან გერმანელების სანგრებს სროლით ცეცხლი გავუჩინეთ. სუასონის აღმოსავლეთით და ბეზანოვის მახლობლად მტრის იერიშები მოვიგერიეთ.

ინგლისი

ლონდონი. გედეკურის ჩრდილოაღმოსავლეთით, სომას ასპარეზზე, 21 კაცი დავატყვევეთ. არმანტიერის სამხრეთით მტრის სანგრები დავანგრიეთ და 114 კაცი დავატყვევეთ, მათ შორის 1 ოფიცერი, ხელთ ვიგდეთ 4 ტყვიისმფრქეველი. მთელი დღის განმავლობაში სულ 184 დავატყვევეთ.

ლონდონი. გამოცხადდა 5 მილიონ ჯარის შესანახი ხარჯთ-აღრიცხვა. ამაში არ შედის ინდოეთში მყოფი ჯარის ხარჯი.

ლონდონი. თემთა პალატაში კარსონმა საზღვაო უწყების ხარჯთ-აღრიცხვა წარადგინა და განაცხადა: სხვა და სხვა ბრძოლის ხაზიდან 1916 წ. 17 ღვინობისთვემდე 8 მილიონი მეომარი გადაგვიყვანია, 1 მილიონ დაჭრილთა და ავადმყოფთა გარდა; გადაგვიზიდნია 9 მილიონი ტონი სამხედრო მასალა. ზარშან შეგვიმოწმებია 15,150 გემი. საფრთხე მეტის-მეტად დიდია და ჯერაც არ არის თავიდან აცილებული, მის ასაცილებლად თილისმისათვის არ მიგვიგნია, მაგრამ იმედი მაქვს საადმირალოს მიერ მიღებულის საშუალებით წყალქვეშათა თარეშს ავლაგმავთ.

ქრისტეშობისთვეში 1000 ტონზე მეტის მტვირთველი გემი დაუღუპავთ 69, იანვარში—65, თებერვალში—89. საერთოდ იანვარში დაუღუპავთ 90 გემი (198233 ტონის წყალწყვისა), (ინგლისისა, მის მოკავშირეთა და ნეიტრალ სახელმწიფოებისა), თებერვალში 134 გემი (304,596 წყალწყვისა). თებერვლის 10 დღეს ინგლისის ნავთსადგურებში შესულა 6076 გემი, ინგლისიდან გასულა 5873 გემი, საერთოდ კი ყოველდღიურ მიმავალ-მომავალ გემების რაოდენობა 3000 უდრის. ზარალი თვალსაჩინოა, მაგრამ არც ისე, როგორც გერმანელები აზვიადებენ. წყალქვეშათა თარეშის და მოქმედების თაობაზე 40 მოხსენებაა მიღებული იანვრის გასულიდან. წყალქვეშა ნავებთან გამკლავება შეიძლება, თუ ხალხი იკისრებს შემოზიდვის შემცირებას, რითაც საადმირალოს საქმეს გაუადვილებს.

ლონდონი. მთავრობის განკარგულებით ირლანდიის ქალაქებში დუმლინსა, გლაზგოსა, ლიმერიკსა და სკიბერინში 32 კაცი დაატუსაღეს. მათ შორის არიან ზარშან ამბოხების გამო დატუსაღებული და მერე განთავისუფლებული პრინიც.

ლონდონი. თემთა პალატაში კარსონის შემდეგ ჩერჩილმა განაცხადა: „ეხლა ზღვაზე ისეთი დაბრკოლებანი გვეღობება, რაც წინად არ განგვიცდია. გერმანეთის სამხედრო ფლოტი ფაქტიურად უმოქმედობას იჩენს, ეხლა ისეთ გემებთან გვაქვს საქმე, რომლებიც ომის წინ არ არსებობდა.

ამერიკა

ნიუ-იორკი. უილსონი გადაჭრილ ზომების მიღებას აგვიანებს იმ იმედით, რომ გერმანეთი გონზე მივა და გარემოცვაზე ხელს აიღებსო. მშვიდობიანობის მომხრენი ბრაიანის მეთაურობით დიდს აგიტაციას ეწევიან მშვიდობიანობის დასაცავად.

ქურნალ-გაზეთეებიდან

აფეთქება ლონდონში

ამას წინად დეპეშამ მოკლედ გადმოგვცა ცნობა, 19 იანვარს ლონდონში ნაღმის ქარხანა აფეთქდაო. ეხლა „რ. ვ.“-ის თანამშრომელი დიონეო ლონდონიდან გადმოგვცემს ამ საშინელ აფეთქების სურათს:

„19 იანვარს, საღამოს 8 საათზე, საშინელი ცეცხლის ტალღა წარიგრაგნა მთელს ლონდონზე. აღმოსავლეთ ლონდონიდან 10 ვერსის მანძილზე მობინადრენი მყისვე მიჰხვდნენ, თუ რა საშინელება დატრიალდა. ლონდონის აღმოსავლეთი ნაწილი ცეცხლის ალმა გაავარვარა. ჯერ იფიქრეს, ალბად, ქალაქს ყუმბარებს უშენენო, მაგრამ გრგვინვა აღარ განმეორებულა. მხოლოდ ზღაპრული საშინელი ცეცხლის სვეტი მაღლა აიმართა ჰაერში და იმ ცეცხლის ზღვასავით ბობოქრობა იწყო. ცეცხლის ალმა გადაიარა ჰაერში და მინელდა. როგორც გამოირკვა, ნაღმის ქარხანა აფეთქებულიყო. მილიონი კუბიკური მნათი გაზი ცეცხლის ალად ავარდნილიყო და ერთ ოთხკუთხ ვერსის მანძილზე მდებარე ქარხანა-მოსახლეობა პირქვე დაემხო. შუაში მოსჩანდა უზარმაზარ გარუჟულ ტოტებ-აშვერილ მუხასავით ამართული ქარხნის უზარმაზარი ქვაბი, რომლის მილებიც მუხის ტოტებს ემსგავსებოდა. აფეთქებისაგან ჩანარცხებულ უბანს ჯარი შემოარტყეს. ჯარისკაცები საკაცეებით ეზიდებოდნენ უბედურების მსხვერპლთ, ბრეზენტ გადაფარებულთ. ისმოდა კვნესა და ვაი. მსხვერპლთა რაოდენობა ასს აღემატება. დაჭრილ-დაშავებულთა რაოდენობა 600-ზე მეტია.

ლონდონმა ეხლა კი იგრძნო, თუ რას წარმოადგენს ყუმბარა დაშენილი ქალაქი. ნაღმის ქარხნისაგან ნატამალი არაფერი გადარჩენილა. მის ადგილას თვალუწვდენელი ორმო შავად გამოიყურება. მის გარშემო იწვის ხეტყის ქარხანა, ორთქლის წისქვილი და სხვა შენობები.

ამ ქარხანაში სულ ქალები მუშაობდნენ. საშინელი იყო განცდა ამ მწუხარება უბედურობისა, მაგრამ მეორე დღეს სხვა ამისთანავე ქარხნებში ათიათასობით ქალი ფუსფუსებდა და მუშაობდა იმგვარსავე სათუთად ასაფეთქებელ მასალაზე, რამაც იმსხვერპლა ეს უბანი.

ინგლისის ქალებს, მისს მენიკა კოსენსის თქმისა არ იყოს, შეუძლიანთ თამამად გაიმეორონ: „ვაგლის ხანი და როდესაც ჩემი შვილიშვილები შემეკითხებიან, თუ რა ვაკეთე უდიდეს ომიანობის დროს, ვუპასუხებ: „თოფხანაში ვმუშაობდი. გაიხსენეთ 19 იანვარი“.

წყალქვეშ ბრძოლა

წყალქვეშ ბრძოლას ეხება „დენ“-ის სამხედრო მიმომხილველი ს. დიმიტრიევი და ამბობს: გერმანელების მიერ წინად გამოცხადებულ და ახლანდელ გარემოცვის შორის განსხვავება ისაა, რომ ეხლა ერთი ხუთად მეტი წყალქვეშა ნავები დათარეშობს. თუმცა თვითონ ფარგალიც გარემოცვისა მეტად თვალსაჩინოა ეხლა; იგი უდრის 1600 ვერსს, მაგრამ წყალქვეშათა სიმრავლე მაინც დიდად შეაფერხებს მენავეობას, რადგანაც მენავეები ველარ გაჰბედავენ თავისუფალ მიმოსვლას და ნაკლები იმედი ექნებათ გარემოცულ ფარგლის გარღვევისა. ამის გარდა მეტად დიდი მანძილის გავლა და დიდი დრო დასჭირდებათ მოკავშირეთა გემებს მიხვეულ-მოხვეულ გეზით სიაროულში და იშვიათად ასცდებიან მოთარეშე წყალქვეშა ნავებს. მხედველობაში უნდა მივიღოთ, რომ 1916 წ. 31 ქრისტეშობისთვემდეც კი წყალქვეშა ნავებით დაღუპულ გემთა რაოდენობა მეტად თვალსაჩინოა. ამას უნდა მიეწეროს ის განსაკუთრებული ყურადღება, რასაც ინგლისი იჩენს წყალქვეშ ბრძოლის საქმეში. გერმანელების წყალქვეშ ბრძოლას მხოლოდ ეკონომიური ზარალი როდი მოჰყვება, იგი დიდს გავლენას იქონიებს სტრატეგიაზედაც.

უკრაინა

შვეიცარიიდან იტყობინებიან: გერმანეთმა მხოლოდ თვითონ, ავსტრიის დაუკითხავად, იკისრა უკრაინის ბედის გადაწყვეტა. გერმანეთის მთავრობა ეშყარება რუსეთიდან შეხიზნულ უკრაინელთ, რომელთაც შეუდგენიათ „უკრაინის განმათავისუფლებელი კავშირი.

გერმანიის სოციალ-დემოკრატები და ვილჰელმი

სოციალ-დემოკრატიული გაზეთი „ფოლკსფრეუნდი“, იმპერატორ ვილჰელმის დაბადების დღეს, სწერს: „კაიზერი—ჩვენი სახელმწიფოს, ჩვენი სამშობლოს კონსტიტუციური მეთაურია. მეგობარი მხოლოდ გაჭირვებაში იცნობა, და ჩვენმა სამშობლომაც გაიგოთუ რა კაცია მისი პირველი მოსამსახურე, როგორც ეს თავის თავს უწოდა კაიზერმა. თავი რომ გავანებოთ წარსულ გაუგებრობათ, დღეს ყოველ გერმანელს თამამად შეუძლიან სთქვას, რომ ამ ძნელს დროში კაიზერი სრულიად ღირსეული აღმოჩნდა იმ პასუხისმგებლობის, რომელიც მას მხრებზე დააწვა. ჩვენ უნდა დავაფასოთ მოვალეობის გრძნობა, რომელიც განაგებს ყველა მის მოქმედებას. ყველა მისი სახელმწიფო აქტი, რაც ომის დაწყების დღიდან გამოცხადდა, უნდა ცნობილ იქმნას ხალხის ნებისყოფის გამომსახველად და ჩვენ ვუერთდებით იმას, რაც ერთ-ერთ სოციალ-დემოკრატ ბელადმა სთქვა: კაიზერს ჩვენი ნდობა თან აქვსო. არასოდეს ხალხსა და იმპერატორს ასეთი ერთობა არა ჰქონიათ, როგორც დღეს, როდესაც მტერმა უხეშად უკუაგდო ჩვენი საზავო პირობები და ჩვენს განადგურებას ლამობს. ჩვენ არ გვსურს დამონებულ ვიქმნეთ და ამ მხრივ ჩვენ ჩვენს ხელმწიფესთან ვართ. თავი მაღლა და წინ გავსწოროთ!“

გამარჯვების გასალები

„უ. რ.“ სამხედრო თანამშრომელი სტროევოი ეხება თანამედროვე ომს და გამარჯვების გასალების ძებნაშია. მისის აზრით უმთავრესი ძალა თანამედროვე ომისა არის ჯარი, ცოტა ოქრო და უმრავლესი რკინა, ქვანახშირი და ფოლადი. სტროევოის მოჰყავს შემდეგი საგულისხმო ცნობები: მთელს ქვეყანაზე 20 მილიარდი ტონი (62 ფუთია) რკინა მუშავდება. აქედან 12 მილიარდს ევროპა იძლევა. 6 მილიარდ ტონს იძლევა მხოლოდ ლოტარინგია მოზელსა და მაასის ველების შუა. გერმანეთმა 1870 წელს საფრანგეთს სწორედ ეს მადნიანი ადგილი ჩამოაცალა და ლითონის მხრივ უმდიდრეს სახელმწიფოდ იქცა. მაგრამ გერმანეთში ისე განვითარდა ლითონის მრეწველობა, რომ თავისი საკუთარი ლითონი აღარ ჰყოფნიდა, შვეიციიდან და ესპანიიდან და საფრანგეთიდან ეზიდებოდა; საფრანგეთიდან 1900 წელს 4 მილიონი ტონი ლითონი გაუტანია, 1913 წელს კი 14 მილიონი.

შესაძლებელია ვიფიქროთ, რომ ომის მახლობელ მიზნად საფრანგეთის დანარჩენ ლითონის მიდამოების დაპყრობა იყო. გადაჭრით შეგვიძლიან ვთქვათ, რომ გერმანეთი დღევანდლამდე ვერ გაუძღებდა ომს საფრანგეთისა და ბელგიის მადნეულით მდიდარი ადგილები რომ არ დაეპყრო.

საფრანგეთი უქვანახშირობის გამო მეტად უხერხულ მდგომარეობაში ჩავარდა, რადგანაც მადნეულობიდან ფოლადის დასამზადებლად ქვანახშირია საჭირო. გერმანეთს კი იგი თავსაყრელად ჰქონდა.

23 წლის განმავლობაში 1880—1913 წლამდე გერმანეთში ქვანახშირის ამოღება 53 მილიონ ტონიდან 280 ტონამდე ავიდა; შეერთებულ შტატებში 65 დან 565-მდე; ინგლისში 149-დან 280-დე; საფრანგეთში 20-დან 41-დე. ფოლადის დამზადებაც ამის მიხედვით ფართოვდებოდა. გერმანეთში 16 მილიონ ტონამდე მიაღწია, ინგლისში 7 მილიონამდე, საფრანგეთში $4^1/_2$ მილიონამდე.

რამდენად საჭიროა ფოლადი სომაზე მომხდარ ბრძოლის მაგალითიდანაც ნათლად სჩანს. 80 დღის განმავლობაში ორივე მებრძოლმა მხარემ 20—25 მილიონი ზარბაზნის ყუმბარა დახარჯა, ეს მილიონობით ხელით სასროლი ყუმბარა, გრანატი, თხრილებიდან სასროლი ყუმბარა და სხვა. ყველაფერი ეს კი ფოლადიდან მზადდება და მათს სიმრავლეზე და ღირსებაზეა დამყარებული გამარჯვებაც.

ვისაც ეს მასალა ბევრი აქვს, გამარჯვებაც იმას დარჩება.

უკანასკნელი ცნობები

ამბობენ, თუ სათათბიროს დეპუტატები სესიის გახსნის დროს შეურიგებლობას გამოიჩენენო, მთავრობას განზრახვა აქვს უკიდურესს ზომებს მიჰმართოს და სათათბირო დაიხოვოსო.

—

გერმანელებს რუსეთის ფრონტზე სიგრძით 1650 ვერსზე რიგიდან დუნაის შესართავამდე 185 დივიზია ჰყოლიათ; საფრანგეთ-ბელგეთის ფრონტზე 650 ვერსზე 132 დივიზია; იტალეთის ფრონტზე 350 ვერსზე 30 დივიზია. მაკედონიასა და ალბანეთის ფრონტზე 400 ვერსზე 18—20 დივიზია, სულ 4 მილიონი ჯარი. როგორცა სჩანს, ფრონტებზე თანაბრად არ ჰყოლიათ განაწილებული ჯარი. ამ საერთო რიცხვიდან მილიონ ნახევარი ჯარი საფრანგეთ-ინგლისის ფრონტზე ჰყოლიათ.

—

ინგლისს 30 ათასი ქალი დაურაზმავს, ესენი თურმე ჯარის კაცთა თანამდებობას ასრულებენ.

—

სომაზე მოკლულ გერმანელ ოფიცერზე მისის ძმის, წყალქვეშას კომანდირის, წერილი უნახავთ, რომლით თურმე ძმას ატყობინებს: რამდენისამე კვირის განმავლობაში ნაღმები არ მიგვიღია. სავაჭრო გემს შეეძლო ერთის ყუმბარით დაეღუპა ჩვენი წყალქვეშა, მაგრამ შიშით შეპყრობილნი თავის ნებით გვნებდებოდნენ და ვატყვევებდითო.

—

მინისტრთა საბჭომ დამსახურებულ სასულიერო პირთათვის პენსიების საკითხი გადასწყვიტა და დაადგინა: საკათედრო ტაძრების დეკანოზებს და საეპარქიო მისიონერებს 1200 მანეთი, კანდელაკთ და შტატის დეკანოზებს 1050 მანეთი, უშტატო დეკანოზებს, მღვდლებს, მთავარდიაკონებს 900 მ. მთავრებს 600 მ. მედავითნეებს 300 მ. ეს პენსია დაენიშნებათ 35 წლის ნამსახურობისათვის.

გაფიცვის მოლოდინი

(დეპ. პეტ. საგ.)

პეტროგრადი. ოფიციალი. პეტროგრადის მუშებო! სატახტო ქალაქის ზოგიერთ ქარხნებში მუშებს გასაფიცად მოუწოდებენ სათათბიროს სხდომების განახლების დღეს და აპირებენ ჯგუფად გაემართნენ თავრიდის სასახლესაკენ პოლიტიკურ მოთხოვნილებათა წარსადგენად. სამშობლოს ნამდვილი შვილი ამ მოწოდებას არ აჰყვება. ბოროტი და ცბიერი მტერი შემოიჭრა რუსეთის ფარგლებში, მოაოხრა პოლონეთი და დასავლეთის კუთხის ნაწილი. ჩვენმა სახელოვანმა ჯარმა, მეფისა და მამულის ერთგულმა, თავისი მკერდით შეაჩერა მტრის შემოტევა. რუსი ხალხის აურაცხელ მსხვერპლის განწირვის შემდეგ მტერი დაძაბუნდა, საჭიროა მხოლოდ უკანასკნელი შებრძოლებაც. გახსოვდეთ, თუ შინაური ერთსულოვნობა არ იქმნება, თუ თავდაცვის საქმეზე შეუჩერებლივ არ ვიმუშავეთ ყველამ დი თვითეულმა, ყოველი სამხედრო თავგანწირვა, ყოველი მსხვერპლი ხალხისგან გაწირული, ფუჭად ჩაივლის. ყოველი გაფიცვა ამცირებს სასროლ მასალის რაოდენობას და ჩვენს ჯარს ხელიდან იარაღს აცლის. ვინც გაიფიცება, იგი ჰღალატობს თავის სამშობლოს, და სანგრებში მყოფ თავის თანამოძმეებს. უმეტესი თქვენთაგანი სამხედრო ბეგრის მომხდელია, თქვენ ვალდებულნი ხართ ჯარის რაზმებში იდგეთ და ყოველ წუთს სიკვდილს პირში უცქერიოდეთ; თქვენ აქ დგეტოვეს, თქვენს ოჯახებში, თქვენს ჩვეულებრივ სამუშაოზე. რისთვის? იმისთვის, რომ გამოსჭედოთ ჯარისთვის საჭირო იარაღი, რომლის სიმცირეც ჩვენი ჯარის ზარალს გაადიდებს და ომის დაბოლოვებას გააჭიანურებს. მაშ, ნუ ულალატებთ თქვენს ძმებს, პეტროგრადის მუშებო! მივმართავ თქვენ საღ ჭკონიერებას, თქვენს სინიდისს. ნუ აჰყვებით მოღალატე წამქეზებელთ, რომელნიც ღალატისათვის მოგიწოდებენ. დარჩით თქვენ დაზგებთან და ალაბრულეთ თქვენი მოვალეობა სანგრებში მყოფ თქვენი ძმების წინაშე. გაუფრთხილდით თქვენს საერთო დედას, თქვენს სამშობლო რუსეთს. ვინც კი ყურს არ ათხოვებს ჩემს მოწოდებას, გავახსენებ, რომ პეტროგრადში სამხედრო წესებია და ყოველი ძალმომრეობა თუ კანონიერ მთავრობის წინაშე ურჩობა მყისვე იარაღით აილაგმება.

პეტროგრადის სამხედრო ოლქის ჯარის უფროსი **გენ.-ლეიტ. ხაბალოვი.**

პეტროგრადი. 8 თებერვალი.

ახალი ამბავი

✦ **სასახლეში.** 9 თებერვალს მეფის ნაცვალს, დიდს მთავარს ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძეს, წარუდგა ქალაქის მოურავი ა. ი. ხატისოვი და მოახსენა ქალაქის საბჭოს დადგენილება შესახებ იმისა, რომ აზრუმის აღების დღიდან 1 წლის შესრულების გამო ქალაქი აარსებს სხვადასხვა სასწავლებლებში 10 სტიპენდიასტ სთხოვა მის უმაღლესობას ნება დართოს, რომ ამ სტიპენდიებს დიდი მთავრის ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძის სახელი ერქვასო. დიდმა მთავარმა მადლობა გამოუცხადა ქალაქის საბჭოს და თხოვნა შეიწყნარა.

✦ **ამიერ კავკასიის კოოპერატივთა კავშირის** მონაწილეთა წარმომადგენლების კრებამ 10 თებერვალს დაადგინა: 1) კავშირის შეცვლილი წესდება მთავრობას წარედგინონ დასამტკიცებლად; 2) დაარსდეს ქუთაისში განმანაწილებელი პუნქტი, თანახმად ქუთაისში მომხდარ კრების დადგენილებისა 1916 წლის 18 იანვარს; 3) როცა და საცა საჭიროა დარჩება, დაარსდეს განმანაწილებელი პუნქტები, 4) დაევალოს კავშირის საბჭოს, არსებულ სასოფლო სამეურნეო საზოგადოებებთან ერთად, შუამდგომლობა აღძრას მეფის ნაცვლის წინაშე, რომ კოოპერატივებში მოსამსახურეთ სამხედრო სამსახურში გაწვევის ვადა გაუგრძელდესთ და ამ საკითხის შესახებ საბჭო შეეთანხმოს მოსკოვის კოოპერატივთა კავშირს; 5) დაევალოს საბჭოს შეიმუშაოს დებულება რწმუნებულთა საერთო კრებისათვის. ამავე დღეს მოხდა არჩევნები. კავშირის გამგეებად არჩეულ იქმნენ: ბ-ნნი შემეტოვი, დარჩია, ტოროშელიძე და ლასხიშვილი.

✦ **სამკურნ. წყლების გამოფენა.** წელს სრულდება 200 წლიწადი, რაც იმპერატორმა პეტრე დიდმა გამოსცა ბრძანება მინერალ წყალთა მოძებნის თაობაზე. ამიტომაც კავკასიის საჰიგიენო გამოფენის საორგანიზაციო კომიტეტმა დაადგინა გამოფენასთან ისტორიული გაყოფილებაც გამართოს, მინერალ წყალთა მდგომარეობის გაუმჯობესების დასასურათებლად.

✦ **ავადმყოფი პოეტი შიო მღვიმელი** ინახულა დოსტაქარმა ბ-ნმა გ. მ. მუხაძემ და ორ-სამ კვირაში მორჩენის იმედი გამოსთქვა. ავადმყოფთან ყოველ დღე დადიან ნაცნობ-მეგობრები.

✦ **ქიზიყის დეპუტაცია.** თბილისში ჩამოვიდნენ ქიზიყის მეცხვარეების წარმომადგენლები: ილია ათანელიშვილი და ვასო კობიაშვილი, რომლებმაც თავიანთი გაჭირვება მეფის ნაცვალს უნდა მოახსენონ.

✦ **საალდგომოთ დათხოვნა შეგირდებისა.** სასულიერო სემინარიაში საკადემიო წელიწადი წელს 24 მარტს თავდება და შაგირდებს ენკენისთვემდე დაითხოვენ. საქალო საეპარქიო სასწავლებელშიაც, როგორცა ვსწერდით, 24 მარტს დაითხოვენ მოწაფეთ. 24 მარტსავე აპირებენ ქართ. გიმნაზ. მოწაფეთა დათხოვნას. ამბობენ, სხვა სასწავლებლებშიაც მაშინ გაათავებენ სწავლასაო. ასე ნაადრევათ დათხოვნას იმით ამბუთებენ, რომ სოფლად მუშაობისთვის ხალხია საჭირო და იქმნება, მოწაფეთ შესძლონ ომში წაყვანილ მამების მაგივრობაო.

✦ **საბურთალოს სახალხო თეატრში** ამავე სცენის რეჟისორის ბ-ნ ვინარმანიძის საბენეფისოდ თებერვლის 12 წარმოდგენილ იქმნა „მსხვერპლის“ პირველი მოქმედება და „ორი გმირი“. მობენეფისეს საჩუქარი მიართვეს. ხალხი საკმაოდ დაესწრო.

✦ **ქართ. საქველმოქმედო საზოგადოებამ** „ახალ კლუბში“ 11 თებერვალს დიდი საღამო გამართა. საღამოს დიდძალი საზოგადოება მიაწყდა. უცხო სტუმართა შორის, საღამოზე ბრძანდებოდნენ: კნეინა ორლოვისა, გრაფინია ოლსუფიევისა, პრინცესა ყაჯარი, გრაფი ნიროდი, გენერალი შეგიჩი, მუსულმანთა საქველმოქმედო საზოგადოების თავმჯდომარე ბ-ნი ვექილოვი და სხვ. აგრეთვე ბრძანდებოდნენ გუბერნიის მარშლის მოადგილე თავ. დ. ე. ჩოლოყაშვილი, თბილისის კომენდანტი გენერ. ვას. გაბაშვილი და მრავალი ხალხი. საღამომ მხიარულად ჩაიარა. საერთო შემოსავალი 7.000 მანეთამდე იქნება.

✦ **ტრანსპორტის დაღუპვა.** 2 თებერვალს, ღამით, ბათომის მახლობლად დაღუპულა ზღვაში სამხედრო ტრანსპორტი, რომელზედაც ქალაქთა კავშირის ბათომის კომიტეტის საქონელი ყოფილა.

✦ **საეკლესიო ფრესკების გამოფენა** 19 თებერვალს დაიხურება. ამ დღეს, როგორც გადმოგვცეს, ბ-ნი ექ. თაყაიშვილი **რეფერატს წაიკითხავს**

ძველ საეკლესიო ხელოვნების შესახებ. ჯერ-ჯერობით გამოფენაზე შესულა 5 ათასი კაცი და შემოსულა 2,500 მ.

სომეხთა საქველმოქმედო საზოგადოებას იკატერინოდარში 40 ვაგონი ფქვილი შეუძენია გადმოხვეწილ სომეხთა საჭიროებისათვის.

გენერალმა თამამშევმა წინადადება მისცა ქალაქთა კავშირის განყოფილებას 10 ათას მან. გაგზავნოს აზრუმში გადმოხვეწილთათვის ფქვილის გასაგზავნად აზრუმიდან ერძინჯანში.

ნაფიც ვექილთა საბჭოს არჩევნები. თებერვლის 11 მოხდა კრება თბილისის ოლქის სასამართლო პალატის ნაფიცვექილთა. დაესწრნენ ბაქოდან 30 წარმომადგენელი, ქუთაისიდან—16, კავკავიდან—6. ასარჩევი იყო: საბჭოს თავმჯდომარე, მისი ამხანაგი და საბჭოს წევრები. თავმჯდომარეობაზე კენჭი უყარეს სერ. ჯაფარიძეს და ი. დოლუხანოვს. ორსავეს თანაბარი რიცხვი ამოუვიდა კენჭისა: 88 თეთრი და 86 შავი. კრებამ თავმჯდომარედ აირჩია სერ. ჯაფარიძე, როგორც დიდის ხნიდანვე ჩაწერილი ნაფიც ვექილთა წოდებაში. თავმჯდომარის ამხანაგად ი. დოლუხანოვს უპირებენ არჩევას.

კრების გადადება. 12 თებერვალს საადგილმამულო ბანკის დარბაზში დანიშნული იყო წერა-კითხვის საზოგადოების თბილისის განყოფილების დამფუძნებელი კრება. მაგრამ იმოდენა ხალხი გამოცხადდა, რომ შეუძლებელი იყო ბანკის დარბაზს მოეთავსებინა. ამიტომ კრება გადაიდვა მომავალი კვირისათვის (19 თებერვალი).

მერძევეობის კურსები. დღეს, 14 თებერვალს, დილის 10 ს. კავკასიის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების დარბაზში გაიხსნება მერძევეობის კურსები 40 ბსმენელისათვის.

დიდი თანხის გადადება. გენერალმა თამამშევმა განკარგულება მოახდინა გადაეცეს ქალაქთა კავშირის განყოფილებას 250,000 მანეთი გადმოხვეწილთათვის სამკურნალო-სასანიტარო საქმეების მოსაწყობად.

გასაქრა კედელი მატინოვის სახელობის სახალხო სკოლის, რომელშიაც მოთავსებულია ქალაქთა კავშირის ლაზარეთი № 29 კავშირის თბილისის ქალაქის კომიტეტი სთხოვს ქალაქის გამგეობას, რომ ტეხნიკოსებს დაათვალიერებინოს ეს შენობა და საერთოდ ღონისძიება იხმაროს მოსალოდნელ უბედურების წინააღმდეგ.

ქართულ გიმნაზიაში დირექტორის თანამდებობის აღსრულება დაეკისრა ინსპექტორს ამავე გიმნაზიისას ალ. მიქაბერიძეს, ხოლო ინსპექტორისა—მასწავლებელს სეით იაშვილს.

ვაშლის მაზანდა. მეხილეთა ამხანაგობის „ქართლის“ ცნობით 9 10 თებერვალს თბილისის ბაზარზედ ვაშლი იყიდებოდა შემდეგ ფასებში: თეთრი კალვილი ფუთი 35 მ.—18 მან.; შამპანური რენეტი ფუთი 22 მ.—12 მან.; ყირიმის ვაშლი ფუთი 16 მ.—12 მან.; წითელი კალვილი ფუთი 16 მ.—12 მან; პარმენი ზამთრისა 18 მ.—15 მან.; კანადის რენეტი 18 მ.—14 მან.

ხრარსული საღამო. თებერვლის 4 გამართულ საღამოდან სპარსულ საქველმოქმედო საზ-ებას 6,000 მანეთი დარჩენია.

გაძვირება ელექტრონის ძალისა. საწვავ მასალის გაძვირების გამო ქალაქს განზრახვა აქვს ელექტრონის კილოუატზე 28 კაპიკის მაგიერად 35-40 კაპ. დააწესოს.

„ნაკადული“. რედაქციას მოუვიდა საყმაწვილო ჟურნალ „ნაკადულის“ № 1 (მოზრდილთათვის) და № 2 (მცირეწლოვანთათვის). შიგ მოთავსებულია მოთხრობანი ცვეტისა, კეცხოველისა და სხ.

ოქმის შედგენა. 8 თებერვალს პოლიციამ ოქმი შეუდგინა და პასუხის გებაში მისცა ყასაბი არტემ ბაგაროვი ხორცის ნიხრის დარღვევისთვის.

ძუთაისი.

ყოველად სამღვდელო გიორგი ეპისკოპოსის ლოცვაკურთხევით სასულიერო სემინარიაში ქართულ ენის მასწავლებლად დაინიშნა ბ-ნი ვ. ბერიძე, ხოლო ქართულ საეკლესიო გალობისა—მღვ. რაჟდენ ხუნდაძე.

ქ. გუმბრი.

— ქ. გუმბრში 1898 წელში დაბადებულთა ახალგაზდების ჯარში გაწვევა 3 თებერვალს დაიწყო. ახალგაზდების დიდი ნაწილი დანიშნულ დროზე არ ცხადდებიან.

— ამ დღეებში ააპატიმრეს და სამი თვით ციხეში ჩასვეს მესაკ ჩაპლოხიანცი ჯარისკაცებისგან ტანისამოსის ყიდვისთვის.

— გარნიზონის უფროსს პოლკოვნიკ მიკულინაკის მეფის ნაცვლისაგან ბრძანება მოუვიდა, რომლის ძალითაც სახელმწიფო თავდაცვის დაწესებულებათა მართლმადიდებელნი მუშები, რომელნიც მუშაობას თავის ნებით მიატოვებენ, ჩარიცხულ იქნებიან ჯარში. რუსეთის ქვეშევრდომი მუსულმანები 1916 წლის 26 ივლისის კანონის ძალით გაგზავნილ იქმნებიან პოზიციებზე სამუშაოდ, ხოლო სპარსეთის ქვეშევრდომები გაძევებულ იქმნებიან და რუსეთის საზღვრებში შემოსვლის ნება აღარ მიეცემათ.

პეტროგრადი

თ-დს ივანე ალ. ნაკაშიძის 50 წლის მოღვაწეობის იუბილეს 26 თებერვალს გადაიხდიან. იუბილიარი დამფუძნებელი და პირველი თავმჯდომარეა პეტროგრადის ქართულ საქველმოქმედო საზოგადოებისა, წევრია: პეტროგრადში ქართულ ეკლესიის ამშენებელ კომიტეტისა, წითელ ჯვრის მთავარ შამგეობისა, ქართულ დაჭრილ მეომართა დახმარების აღმომჩენ საზოგადოებისა. მის სახელის უკდავსაყოფად ხელის მოწერაა გამართული სატ ხტო ქალაქის ერთ-ერთ უმაღლეს სასწავლებელში სტიპენდიის დასაარსებლად.

დღესასწაულისათვის ასეთი წესრიგია შემუშავებული: 26 თებერვალს დილის 12 საათზე ქართულ ეკლესიაში წირვის შემდეგ პარაკლისს გადაიხდიან; ნაშუადღევის $2^1/_2$ საათზე იუბილიარს ბინაზე (პოვარსკაია, 14) დეპუტაციები წარუდგებიან და მიულოცავენ; საღამოს 7 ხელისმოწერით გაიმართება ნადიმი რესტორან „კოლხიდაში“.

თელავი.

9 თებერვალს, რკ. გზის სადგურისკენ მიმავალმა ახლათ მიღებულმა ჯარის კაცებმა, ქვებით ჩალეწეს რამოდენისამე მაღაზიის, ონიკაშვილის სტამბის და გზის პირა სახლების სარკმელები.

— დადგა ყველიერი და ყასბებმაც ერთბაშათ მოუმატეს ხორცს ფასები. ღორის ხორცი ეხლა 70—80 კ იყიდება გირვანქა.

— შეშაც ძალიან გაძვირდა.

— აქ ეხლა ძალიან გავრცელებულია ყვავილი, სოფლებში კიდენ სახადია მოდებული.

— კი ხნის მშრალ ამინდების შემდეგ, ამ თვის 7-ს მოვიდა თოვლი და 3 გოჯზე დასდო.

— მომხმარებელი საზოგადოება და შემ.-გამ. ამხანაგობა ეხლა ურიგებენ, ამას წინათ მიღებულ დამტვრეულ შაქარს თვის წევრებს, გირ. 33 კ., თითო წევრს ნება აქვს გაიტანოს 3 გირვანქა.

— სიძვირე მატულოლობს საათობით; აქაურ ვაჭრებისათვის ნიხრი არ არსებობს, ვისაც როგორ სურს, ისე ჰყიდის საქონელს.

— ამ ჟამათ ჩექმის საძირე ფუთი 480 მანეთად იყიდება.

ქ. აზრუმი.

გ. ა გორგაძის მეთაურობით არსდება ქ. ზ. წ.-კ. გამმგრცელებელ საზოგადოების განყოფილება. უკვე შესდგა ოქმი და ნებართვისთვის გაიგზავნა უმაღავრეს გამგეობას დასამტკ ცებლად.

— აქ რამოდენიმე ოჯახია ქართველ მაჰმადიანებისა. სურვილი გამოსქვეს ქართულ წერა-კითხვის შესწავლისა.

— კოსკსა ხსნიან ქართულ ჟურნალ-გაზეთების გასაყიდათ.

თათბირი კავკასიის ერეგაზე

საუწყებათაშორისო თათბირი, კავკასიის ერობის კანონპროექტს რომ იხილავს, ექვს თებერვლის სხდომაზე, რომელსაც სენატორი მილიუტინი თავმჯდომარეობდა, შეუდგა კანონპროექტის ძირითად დებულებების განხილვას. ამ სხდომაზე თათბირმა მოასწრო თვისი აზრი შემდეგ საკითხებზე გამოეთქვა. უკამათოდ მიიღეს, რომ მეფის ნაცვალს, თუ გუბერნატორებისა და საერობო თვითმართველობების სათანადო განცხადება იქნებოდა, საარჩევნო ყრილობები ნაწილ-ნაწილადაც დაეყო. ამ წესის მიზანია უფროსობის ინტერესების დაცვა. იქ, სადაც ამომრჩევლები სხვა და სხვა ეროვნებას ეკუთვნიან. არც იმას გამოუწვევია კამათი, რომ გამონაკლ შემთხვევებში განცხადება ადგილობრივ მკვიდრთა ენაზედ მოხდეს, იმ აუცილებელის პირობით კი, რომ ნათქვამი იმ წამსვე რუსულად გადაითარგმნოს. შეწყნარებულია აგრეთვე ადგილობრივ ენის ხმარება საჩივრისა თუ თხოვნის შეტანის დროს საერობო თვითმართველობაში. ხანგრძლივი კამათი გამოიწვია საერობო დაწესებულებებზე თვალ-ყურის დევნის საკითხმა. მეფისნაცვლის სამართველოს პროექტის თანახმად უარყოფილი იყო საერობო საქმეების საგანგებო საკრებულოთა დაარსება. სამაგიეროდ, ამ საკრებულოთა ფუნქციები მეფის ნაცვლის საბჭოს უნდა მინიჭებოდა; ხოლო, თვით საბჭოს დადგენილება მეფის ნაცვალს უნდა დაემტკიცებინა. თათბირის ზოგიერთ წევრს საჭიროდ მიაჩნდა საერობო საქმეებისთვის საგანგებო საკრებულოს შემოღება. კამათის შემდეგ უმრავლესობამ ხმარი დაუჭირა საგანგებო საკრებულოთა შემოღებას, რა წესითაც ეს არსებობს რუსეთში. დასასრულ, თათბირმა ერთხმად მიიღო მეფის ნაცვლის სამართველოს წინადადება, რომ კავკასიის ერობა განთავისუფლებულიყო პოლიციის შენახვის ხარჯისაგან.

გერმანიის ნაციონალ-ლიბერალური პარტია

ამას წინად ბერლინში გაიმართა ნაციონალ ლიბერალთა პარტიის საერთო საიმპერიო კონფერენცია, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღეს პარლამენტის ფრაქციის დელეგატებმა და პარტიის ცენტრალი კომიტეტის წარმომადგენლებმა. ამ კონფერენციის შესახებ, პარტიის ლიბ ორგანო, National-liberale karrespondens“-ი სწერს: „ომის მიზნების თაობაზე კონფერენციამ ის აზრი გამოსთქვა, რომ ბელგეთისა და ბალტიის ზღვის პირა ადგილების საკითხი ჯერმანიისათვის პირდაპირ ისტორიულ მნიშვნელობისა და სიკვდილ-სიცოცხლის საკითხი იყო. თუ ეხლა ვერ მოვახერხეთ და გერმანიის იმპერიას ვერ შევძინეთ ფლამანთა მოდგმისა და ჩვენ ბალტიის თანამოდგმის ხალხები, მომავალში სატირლად დაგვრჩება ეს გარემოებაო. კონფერენციამ აღნიშნა აგრეთვე ძველი შეხედულება ფლანდრიის ნაპირების, კურლიანდიის, ბრიე და ლონგვის მთიან რაიონების და ბელფორსა და ვოგეზებში უფრო ხელსაყრელ საზღვრის შეძენის აუცილებლობაზედ. კონფერენციამ უკუაგდო მსოფლიო მშვიდობიანობის ლიგის დაარსების აზრი. სადავო საერთაშორისო საკითხების სამედიატორო წესით გარჩევა, გერმანიისთვის ყოველთვის საზარალო იქნება. იმ მომავალ მსოფლიო მშვიდობიანობის ფონზე, რომელიც ამას წინად პრეზიდენტმა უილსონმა დაჰხატა, გერმანიას ძალაუნებური დაძაბუნება მოელის, მაშინ როდესაც იქ საუკეთესო ადგილები ინგლისსა და ამერიკას აქვს დათმობილი. თვის უფლების დაცვა გერმანიას მარტო თავის იარაღითა და კარგი საზღვრების საშუალებით შეუძლიან. ნაციონალ-ლიბერალთა პარტია იმედით არის აღსავსე იმ პრობლემების მიმართ, რომელიც 1917 წელმა გერმანიის წინ წამოაყენაო“. შემდეგ გაზეთი მოგვითხრობს, რომ პარტიის ცენტრალ კომიტეტის წევრები დიდის აფრთოვანებით და ვაშას ძახილით შეეგებნენ ულმობელ წყალქვეშა ბრძოლის გამოცხადებასო. კონფერენციამ სწორედ მიიჩნია გერმანიის გამოჩენილ საზღვაო სტრატეგების ძირითადი აზრები, რომ ულმობელ წყალქვეშა ბრძოლას, ნარეკლით დაფენილ გზის მიუხედავათ, შეუძლიან ბოლოს და ბოლოს ინგლისს იარაღი დააყრევინოსო. ინგლისი გული და ტვინია გერმანიის მოპირდაპირე კოალიციისა. საკმარისია მისი სიკერპის გატეხვა, რომ მისმა მოკავშირეებმაც უმალვე იარაღი დაჰყარონო“.

დასკვნითი სიტყვა წარმოსთქვა პარტიის ლიდერმა ბასერმანმა: „მტკიცე, როგორც ფოლადი, წინ მივაბიჯებთ ამ საშინელ გასაჭირის ჟამს და ვგეგმებით ჩვენს მტერს. აღფრთოვანება გვიტაცებს და გულში ერთობა გვიდუღს. რკინის ნებისყოფის სიმტკიცით ვიბრძოლებთ გერმანიის პატივისა, თავისუფლებისა და მომავლისთვის უკანასკნელ კაცამდე, სიხლის უკანასკნელ წვეთამდეო“.

ეკონომიური ცხოვრება

ფახები თუჯზე. თუჯეულობის საქონელზე მთავრობამ სავალდებულო ფასები შემოიღო. სამხრეთ რუსეთისთვის თუჯეულობაზე დაწესდა 1 მ. 55 კ.—1 მ. 70 კ., ურალისთვის—2 მან. 25 კ.—2 მ. 40 კ.

—

საგზაო სესხი. ფინანსთა სამინისტრო ამზადებს სარკინიგზო სესხის გამოცემის პროექტს. სესხი გამოიცემა 1,000,000 მანეთის. ამ თანხიდან სესხის სახით იმ რკინის გზებსაც მიეცემა დახმარება, რომელთაც ესა სჭირიათ. სესხი გამოიცემა 81 წლით. ასმანეთიანი ქაღალდები ეღირება 77 მ.

—

ნავთის მრეწველობა. ბაქოს ნავთის მრეწველთა საბჭომ გამოსცა შრომა შესახებ რუსეთის ნავთის მრეწველობისა 1915 წ. ამ წელს სულ რუსეთში ამოღებულ იქმნა 566,1 მილიონი ფუთი ნავთი. რაიონებად ასე დანაწილდა: ბაქოს რაიონში ამოიღეს 450.4 მილიონი ფუთი, გროზნოს 88,2 მილიონი, მაიკოფის 7 მილიონი და სხ. გაზიდულ ნავთს რაოდენობამ 385 მილიონ ფუთს მიაღწია და 63 მილიონით გადააჭარბა წინა წლისას.

—

საქციონერო საზოგადოება. დაარსდა საქციონერო საზოგადოება „ბეჭდვითი სიტყვა კავკასიაში“, რომელიც გამოსცემს გაზეთ „კავკაზსკოე სლოვოს“ და სხ. გამოცემებს. საზოგადოების ძირითად თანხას შეადგენს 225 ათასი მან., რომელიც შესდგება 2,250 ას მანეთიან აქციებისაგან.

—

მრეწველობის დემობილიზაცია. ვაჭრობის და მრეწველობის სამინისტრომ შეიმუშავა პროექტი რუსეთის მრეწველობის დემობილიზაციის შესახებ. სამინისტრო საჭიროდ სცნობს ზოგიერთ ზომების მიღებას, რათა გამორკვეულ იქმნას რუსეთის მრეწველობის მშვიდობიან დროის წარმოებაზე გადასვლის პირობები.

—

დამპალი ფქვილი. პეტროგრადში საშინელი უპურობაა. ამავე დროს, ალექსანდროვის ფქვილის უდიდეს საწყობებში შენახულ ფქვილის გამოსატანად რომ მისულან, აღმოჩენილა, რომ ფქვილი საწყობებში ერთიანად დამპალა.

—

მრეწველობის დახმარება. ვაჭრობისა და მრეწველობის სამინისტრომ შეიმუშავა პროექტი ხაზინის მიერ რუსეთის მრეწველობის დახმარების შესახებ. ამ პროექტით 1917 წ. უნდა გადაიდვას ასი მილიონი მანეთი და ამ თანხიდან დახმარებები და სესხები მიეცეს სამთამადნო წარმოებებს.

ოქტავ მირბო

(1850—1917)

(გაგრძელება)

მაგრამ რაა პიროვნების დაკარგვა, თუ კი ცხოვრება ამას მოითხოვს! ცხოვრებამ დააკანონა ნებადართული და აკრძალული ავაზაკობა, ქურდობა. ქურდობის ფილოსოფია საოკარის ანალიზით გადაგვიშალა მირბომ. აი, ასამართლებენ ქურდს. იგი ციინიკურად მართლულობს თავს, რომ ეს გზა, ქურდობისა, გაცილებით პატიოსნურია, ყოველ შემთხვევაში, არაფრით განსხვავდება იმ ქურდობისგან, რასაც ეწევა საზოგადოდ ყველა მინისტრი, ბანკირი. განსხვავება ისაა, რომ ქურდის ქურდობას თანა სდევს ხიფათი, შეუძლიანთ დაიჭირონ, სამსჯავროს წინაშე წარადგინონ, მაშინ როდესაც პირბადე აფარებულ ეგრედ წოდებულ „სახელმწიფო კაცებს“, ადმინისტრატორებს, ნება აქვთ აშკარად იქურდონ. განათლებამ შექმნა მრავალი გზა, ობობის ქსელსავით მოქსოვილი, სადაც სიველურე და ავაზაკობა სათნოების სამოსელით მიმოსეირნობს. მთავრობა სათავეში უდგია ამ ავაზაკთ და საოკარის ხელოვნებით ხელმძღვანელობს მათ. თავისუფლება, სიყვარული, მშვენიერება, სამართალი ამ ავაზაკთა მიერ შესყიდულია იმ თიღისმით, რასაც პოლიტიკას უწოდებენ ყოველგან უნდ იბლობა, ყოველგან ეჭვი,—აი რას გვაფრთხილებს მირბო სამწერლო ასპარეზზე გამოსვლიდან. ადამიანი, როგორც ასეთი, მან ნამდვილ გოლგოთაზე აიყვანა და ტანჯვა-წამებისა და უსირცხვობის სარპიელზე გადაახედა. მისი ახალგაზდობის რომანი „გოლგოთა“ ამ მხრივ შედეგად უნდა ჩაითვალოს, თუმცა იგი მის ნაწარმოებთა შორის თითქმის ყველაზე ნაკლებ ცნობილია. აქ ახალგაზდა მირბომ საშინელების წინ დაგვაყენა. თვით სამშობლოს იდეა ავაზაკობად გამოაცხადა. მან დაჰგმო ეს უმაღლესი და უკეთილშობილესი იდეა, რომელიც ამდენ სისხლის ღვრას და უადამიანობას მოითხოვს უხსოვარის დროიდან. ეან მენტიე, რომელიც პატარაობითვე თრთოდა და ვერ იტანდა, როდესაც მამა მისი თოფით ფრინველებსა ჰხოცავდა, წამოზრდისათანავე მიჰყავთ ჯარისკაცად და ომში უკრავენ თავს თავის მსგავსისავე მოსაკლელად. რად, რისთვის? რა საჭიროა, რომ შვილნი ერთისა და იმავე რასისა, ერთისა და იმავე ოჯახისა შესდგომიან იარაღის ჭედვას ერთ-ურთის ამოსახოცად? რა არის სამშობლო, რომელიც მოითხოვს, რომ სიყვარულით აღსავსე ხალხი მოიწყვიტოს გულიდან, როგორც დედინაცვალმა, და შიშველნი, მშიერნი, ერთად-ერთ შურისძიების გრძნებით გაჟღენთილნი, მირბიან სადღაც, ვილასთანაც საბრძოლად. სამშობლო, ბირბოს სიტყვით, მძარცველთა და ავაზაკთა ბუდედ გარდაქცეულა. ესენი არიან გენერლები, მმართველნი, ექიმნი, რომელნიც მოერეკებიან ფარაფარად ახალგაზრდობას. რა სამშობლოა ის სამშობლო, რომელიც სისხლის რუებად გარდაჰქმნის მდინარეებს, დასახიჩრებულ გვამებით მთათა მწვერვალებს აგებს! რა სამშობლოა ის სამშობლო, რომელიც ითმენს ცეცხლსა და მახვილს და მკვლელთ, შიშველ მკერდ დაკაწრულთ, სისხლით დამთვრალით სატრიუმფოარკებს უგებენ, მხოლოდ იმიტომ, რომ მოძმეთა სისხლში გამოსცურეს! ამ მკვლელთ, ამ სისხლის მთხეველთ უგებენ ძეგლებს, უგებენ მარმარილოს საღმრთო საფასებს, როგორც სიცოცხლის ბაირახტართ. შეძრწუნებული ვან მონტიე სცდილობს, რომიდან დაბრუნებისას შეიმცნოს ადამიანთა ცხოვრების დანიშნულება, აუარებელ წიგნებსა ნთქავს, მაგრამ ვერ მიჰხვდა ვერასფერსა, რელიგიის სიღრმე ამოუწურელი დარჩა, ცნებათა აღრეკამ დაამხო მისი ფანტასტიური ფილოსოფია სიყვარულისა და საერთაშორისო ძმობის შესახებ, და, საბოლოოდ იმედ დაკარგული, მიჰყოფს ხელს ლოთობას, ჩაეფლობა ბიწიერების მორევში, არა თაკილობს მეძავნი იყოლიოს საყვარლებად და მათის ფულით იცხოვროს. მისთვის ყოველისფერი გათავდა, ყოველისფერმა დაჰკარგა მნიშვნელობა, უკანასკნელს წუთებში თვით ბრეტანის ლაჟვარდმა კამარამ და გრილმა ნიავმა არ მოსწყვიტა შუბლზე ალმური, ვერ ნახა მყუდრო თავშესაფარი, რომ მის, ცრემლით ამომწვარ თვალებს, შესძლებოდა წყნარ საღამოებით და მთვლემარე ვარსკვლავებით შეგრილება და დასვენება.

მირბოს უყვარს ასეთს გოლგოთაზე აყვანა თავის მკითხველისა. თანამედროვე ცივილიზაცია ასეთ მკვლელობისა და დანაშაულობის საფუძველზეა აგებული. გენერალი არშინარი, მაგალითად, სუდანის „განსანათლებლად“ გაგზავნილი, თავს იმითი იქებს თვის თანამოსაუბრის წინ, რომ მთელი ოთახის მორთულობა ზანგთა ტყავებით არის მოწყობილი. განსაკუთრებით მოსწონ მას ქალის ტყავი, როგორც ნაზი რამ, რაიც მხატვრულ ნივთების გასაკეთებლად, განსაკუთრებით ხელთათმანებისთვის, საუცხოვო მასალას წარმოადგენსო. გენერალი არშინარი თავისებურს თეორიებს ადგენს, რომ ველურთა განსანათლებლად ყველაზე უებარს საშუალებას—სწორედ მათი მასსიური ამოჟლეტაა. მით უმეტეს, რომ იგი იმავე დროს შემოსავლიანიცაა!

შევიხედოთ უფრო ახლოს მინისტრებში. აქ უფრო ნათელი იქნება, თუ რა თვალთმაქცთა ორგანიზაციასთან გვქონია საქმე. მირბომ ამის საილუსტრაციოდ დაგვიტოვა ერთი უშესანიშნავესი რომანი „წამების ბალი“ (le jardin des supplices). მხატვრობის მხრით იგი აღემატება თუ თანამედროვე ყველა რომანებს არა, მის ნაწარმოებთა შორის შედეგრად უნდა ჩაითვალოს. მაგრამ ამ ჟამად თვითონ რომანის კანვა კი არ გვაინტერესებს თვისი საშინელებებით, ჟრუანტელ მომგვრელ საზარელ სურათებით რომელთა ჯადოსნობა იმაში გამოიხატება, რომ ერთსა და იმავე დროს კიდეც გაძრწუნებსთ და კიდეც გხიბლავსთ ხელოვნურ მშვენიერებით, არამედ ამ რომანის შესავალით, სადაც დახასიათებული მინისტრი დახასიათებულია როგორც შანტაჟისტი. იგი სახელის მოსახვეჭად ისტუმრებს ახალგაზდა მეგობარს ცეილონისკენ. მას ევალება სამეცნიერო გამოკვლევა ემბრიოლოგიის სფეროში. მეგობარი განცვიფრებულია, როგორ უნდა ვიკისრო ასეთი თანამდებობა, როდესაც ემბრიოლოგიისა არა მესმისარ და არც თუ რამ მისწავლიაო. მაგრამ მინისტრი დაამშვიდებს: „წადი მეგობარო...წადი... მალე დაგვიბრუნდები სახელოვანი, მთელი საფრანგეთის სიამაყე... იმ დროს, როდესაც შენ მოჰყვები საფრანგეთის ზღვებისა თუ კუნძულების შესწავლას, მე არ დაგივწყებ. აქ მოვყვები გაზეიადებას, სწრაფად მთელს ქვეყანას მოვფენ შენს სახელს, როგორც ჰაკასის სააგენტო, თუ შენ... ჩვენი სახელოვანი მეცნიერი... ემბრიოლოგი... როგორ ჩახველი უფ კრულში... ამა და ამ სიღრმეში კინაღამ როგორ გიმსხვერპლა უშველებელმა თევზმა და სხვა“.

ასე ამათრახებს მირბო თანამედროვე საზოგადოებას. იგი ჩვენს საღმრთო რწმენას მეცნიერებისადმი გვიმსხვრევს თანდათანობით და საბოლოოდ გვიწყვეტავს კიდეც თავის მშვენიერ მეორე რომანით, „სებისტინ როკით“. ამ რომანით მირბომ პირდაპირ დემონის ტაძარში შეგვახედა, სადაც ანათემა და საჯოჯოხეთო ჰიმნები გაისმის წყეულ სულთაგან. თვენს წინ მართულია დიადი ფიგურა იეზუიტისა, მამა დე-კერნისა. ეს ძლიერი პიროვნება ფრიად განვითარებულია, მჭერმეტყველი, თვითეულ მის სიტყვიდან გაისმის რადაც მისტიური, მომჯადოებელი ხმა. იგი გამგეა იმ კოლეჯისა, სადაც მიაბარებენ უმანკო და ფრიად შთაბეჭდილებიან ბავშვს, სებასტიანე როკს. ნორჩი სული ჯადოსნურ მუსიკად შეისმენს ყოველს მის ნათქვამს. სწრაფადა სწავლობს ისეთს კლასიკებს, როგორიც არიან შექსპირი, დანტე, სოფოკლე. მამა დე კერნი შეატყობს თუ არა ბავშვს, მხატვრობისადმი მიდრეკილება აქვსო, უმალვე გააცნობს ლეონარდო დაავინჩას, რაფაელს, მათს ცხოვრებას, მათს მეგობრულს განწყობილებას მეფეებთან თუ დედოფლებთან. უხსნიდა იმ საიდუმლოს, თუ რატომ იყო, რომ ეს ხელოვნების უდიდესი ქურუმნი ასე უხვად სარგებლობდნენ ამ ქვეყნის ღმერთთა მფარველობით. ერთი სიტყვით, მამა დე-კერნი ყოველს გაკვეთილზე აკრძალულ საიდუმლოს ფარდასა ჰხსნიდა მის წინაშე. თუ იმ წარსულში ხელოვნება და მამაცობა, სიყვარული თუ დანაშაული მოსცეკვიდე განთიადის აპოთეოზით, მხოლოდ იმიტომ, რომ ყველა ეს დიადი ცნებანი განბანილნი და კურხეულ იყვნენ ჯიოკონდათა ჯადოსნურ ღიმილითა, მათის დამატყვევებელ კოცნით. მიწიერება ისეთის მშვენიერებით შეჰმოსა მამა დე-კერნიმ, ისეთ სანუკვარ ფერადებით მიმოჰხაზა, რომ ბავშვის თვალში სრულიადაც არ იყო გასაკვირველი, თუ მეფენი, მთავარნი, თვით პაპები და უკანასკნელი ღვდელმსახურიც კი მზად იყვნენ შიშველ ფეხით ნაკვერჩხალზედ გაევლოთ, ლურსმნის ქალამანი ჩაეცვათ, ოღონდ ქალის ხელით გამოწვდილ ენების ფიალას დაწაფებოდნენ. ათრთოლებული სებასტიანე მშმუნვარედ ისმენდა უცნობ მშვენიერებისა და კეკლუც ბიწიერების ძახილს. მართალია, მამა დე-კერნი ყოველთვის ამ ბიწიერებისა და ხორციელების აღმერის გმობაში იყო, მაგრამ ყოველი მისი სიტყვა მიმზიდველი იყო, ბავშვის სულის დამმონებელი, რომ ეს საიდუმლო ერთხელ მაინც გაეზიარებინა, თუნდაც სიკვდილით დაჰმუქრებოდა იგი. მზე, ზღვა, ვნებათა წყვეტების საღამონი, ვარსკვლავებით მოქარგული ლურჯი კამარა და მთვარის მიერ მოქსოვილი მიჯნურობის ქსელი, მამა დე-კერნის თილისმის წყალობით ციურ მშვენიერებად გარდაეშალა უმანკო ბავშვს. სადიზმი ამაერიდან მისთვის ოცნების ყვავილს წარმოადგენდა, სიზმრის ბილიკებით რომ მოჰქროდა ჰაეროვან ფრთით და ნიავის სისინით ეპატიჟებოდა უცნობ შედნიერების დასაწაფებლად. მხოლოდ დაცემის შემდეგ მიხვდა სებასტიანე, თუ რას მოასწავებდა ეს საიდუმლო. ცნობადის ხის ნაყოფის გემებამ გარდაუშალა უცნობი მხარენი, მიჰხვდა მიუხვდომელს, თვით იმასაც კი, თუ რას ნიშნავდა მამა დე-კერნის მიერ ზოგიერთა მოწაფის ამოჩემება, ან რატომ იყო, რომ მისი ამხანაგნი ასე გაცრეცილნი დაიარებოდნენ, ანემიით მიხდილნი, მოწყენილნი, მიმქრალ-მიბნედილის თვალებით, შემორღვეულ-ჩალურჯებული ბუდეებით. დე-კერნთან გატარებულ საბედისწერო საღამოს შემდეგ სებასტიანემ დაჰკარგა რწმენა ყოვლისფერისადმი. მისთვის აღარა არსებობს რა დადებითი, თვით მეცნიერებაც მოშხამულია. როდესაც თვალს გადაავლებს იეზუიტის მდიდარს ბიბლიოთეკას, ხელის ჩაქნევით გაიფიქრებს, რომ ყველა აქ მყოფი გენიოსიც ისეთივე ავაზაკია, როგორც მისი შემაცთენელი მამა დე-კერნი.

მამა დე-კერნის პროტოტიპს წარმოადგენს „აბბათი ჟიული“. ეს არაჩვეულებრივი პიროვნებაა, მრავალი სიმპატიური მხარე აქვს. ერთის შეხედვით თვალწინ გიდგებათ მკვდრეთით აღდგენილი კალვინი, ანუ მკაცრი სავონაროლე. პატარაობიდანვე იგი განსაკუთრებულს აღზრდას იღებს. უზომოდ მოყვარული სამართლიანობისა, ყოველს სიცრუეს და სიყალბეს ღვთის რისხვად ატყდება. უშიშარი, სასტიკი, შეურყეველის რწმენით აგი მოურიდებლად ამათრახებს თვით მღვდელმსახურთაც კი, უწოდებს გაქუმულებს, მყვლეფელთ, მატყუარებს. მას ზიზღსა ჰგვრის თვით წინამძღვარიც, მისი აღაფღაფებული ლოყები და ფაფუკი ღაბები. იგი გულწრფელად წითლდება, რომ ამ მუმიას ისეთივე ანაფორა აცვია, როგორც მას. „თქვენ, მღვდელმსახურნო,—ეუბნება მოქეიფე მამებს, —ღირსნი არა ხართ მაგ წოდებისა, რასაც ატარებთ. უკეთურნი და უმადურნი მწყემსნი კი არა ხართ, არამედ სამწყსოსა და სამშობლო ქვეყნის მოღალატენი, აქ თუ მოსულხართ, მხოლოდ იმიტომ, რომ ჰგრძნობთ თქვენს

სისულელეს, ჰგრძნობთ უმწეობას, ან და იმდენი ბიწიერება დაბუდებულა თქვენს გულში, რომ მზად ხართ ყოველი მსხვერპლი შეიწიროთ, რასაც მოითხოვს ღატაკთაგან ძუნწი ცხოვრება“. მას ვერ მოუთმენია, რომ ამ მატყუარა ბიწიერთ ევალებათ შმორსა და ტალახში ამოსვრილ ხელებით მისცენ სახე საზოგადოებას. მაგრამ დახეთ უბედურობას, აბბატი ჟიული არა თუ ვერ დაამსხვრევს ამ ქვეყნის უბედურობას და დამპალს მისს სხეულს, არამედ თვითონვე საბოლოოდ გახდება მისი მსხვერპლი, იგიც ერთი მრავალთაგანი გახდება და... ეცემა, ეცემა სადაზმის მოშხამულ კალთის წინ. ცოდვა, მისს წარმტაცი მომზიდველობა, ჯადოსნური თინათინობით ეპატიჟება უბედურს აბბატს. იგი მოიკრეფს ძალონეს, ღვთისმშობლის წინაშე დამხობილი ლოცულობს, ინანიებს ცოდვას, მაგრამ სდუმს ოდესღაც მისი მანუგეშებელი დედა ღვთისა, ვისი სახელითაც მიწასთან ასწორებდა ღვთისმსახურთა სამოსში დაფარულს მგლებს. სისხლიან ცრემლებით დამწვარ თვალებით იგი რკინის ქალამნებს იცვამს, სასტიკად სჯის თავის თავს, რომ სისხლის თქრიალით და მისი სტვენით ცას შეასმინოს თვისი ცოდვა, გამოისყიდოს ტანჯვის გვირგვინი. იგი მიჰმართავს ეპისკოპოზს, მის წინაშე დაემხობა, აღვიარებს თვის ცოდვებს, მოელის მისგან სანუგეშო სიტყვას, ტანჯვის გამქარვებელს თილისმას, როგორიც იცოდა მაცხოვარმა, მაგრამ ჩატუკნებული ეპისკოპოსი მოსულელო მძინარა თვალებით მას ყურს არ უგდებს. მოთენთილი, ცოცხალ ლეშად გარდაქცეული იგი შორსაა შეიგნოს უბედურ ცოდვილის სინდისის ქეჯნა. აქ ის ჩატყდება აბბატის რწმენის ხიდი. მას ეშვი შეაქვს ყოველისფერში. როდესაც წმიდანებს თვალს გადაავლებს, ერუანტელ დავლილი თმებს იგლეჯს და შავის ფიქრებით ისერება, ვინ იცის, ამ წმიდანებში რამდენი ურევია ბიწიერი, მურდალი, ისეთივე მოთენთილი, ყრუ და მძინარი, როგორიც არის მისი ეპისკოპოზი. ხომ შესაძლებელია, შემდეგში ეს ეპისკოპოზიც წმიდანად ჩასთალონ! რა უბადრუკია კაცთა ნათესავი, როდესაც უჯერებს ტრადიციას, თაყვანსა სცემს მას, ვისაც, ვინ იცის, თვით ღმერთიც კი არ მიიღებდა. მაგრამ ღვთის გახსენებაზე აბბატს ახალი ეშვი ებადება. არსებობს კი? სადაა? მის ციკს სკეპტიციზმს საბოლოოდ საშინელი ოქმი გამოაქვს, რომ... სიყვარული, სათნოება მოგონილი ზღაპრებია. „თვით ღმერთსაც კი ჩასძინებია ამდენ მძინართა შორის“... მაშ სადღაა ხსნა? არსად! და ჟიულსაც არ შეუძლიან პირბადე ატაროს. გაწამებული აბბატი, რომელიც ხშირად წინასწარმეტყველურ პათოსამდე მისულა და წმიდანთა ეკზალტაციით ათრთოლებულა, საბოლოოდ სადიზმითა და უსაზღვრო პესიმიზმით ათავებს თელს თვის სიცოცხლეს.

მირბო თავის ნაწერებში უაღრესად სატირიკოსია. მის ხელში უკიდურესი ტრაგიზმიც კი გულიან სიცილს იწვევს, მისი იუმორი გაცილებით ხალისიანია ვიდრე იუვენალისა და უფრო ხატვრული, მიმზიდველი, ვიდრე ბოკაჩიოსი. მის გესლიანს კალამს არ გადაურჩა გაუგმირავი არც ეკლესია, არც მეცნიერება, არც მთავრობა, არც პარლამენტი, არც სასამართლო, არც პრესა. ყველანი მატყუარათა და ავაზაკთა ორგანიზაციის წევრებად გამოაცხადა. არც ერთს მწერალს მირბომდე და მის შემდგომც ასეთის რიხით არ დაუხატნია საზოგადო კონფლიქტები კანონსა და ცხოვრებას შუა. მის რკინის ხელი თამამად ჰგლიჯავს პირბადეს ყველა წინ შეხვედრილს, თუნდაც იგი ცნობილი იყოს სათნოების სახიერებად, საზოგადოების ბურჯად. ხშირად სპეტაკსა და ნათელს, სახეზე ამ პირბადის ჩამოგლეჯის დროს, აშკარად ვხედავთ მანამდე დაფარულს მზაკვრობის შეშმუხნილს ღარებს, ბიწიერების ნაოჭებსა. აი მართლმსაჯულების უძლურობისა და გახრწნილების ნიმუშიც. ლაგოფენი, მაგალითად, მირბომ დაჰხატა ფრიად მომხიბვლელ ფერადებით. მოპარსული, ლაზათიანად ჩაცმული იგი ფრიად სიმპატიურ მოქალაქის შთაბეჭდილებას ახდენს: აი, დაიქირავებს ოთახს, მაგრამ ორი კვირის შემდეგ სადღაც გაჰქრება უკვალოდ აგარაკის პატრონი როდესაც შეაღებს ოთახს, ნახავს საზარელს სურათს: ბალიშზე შიშველი თორმეტი წლის გოგოს გვამი გდია. ეტყობოდა, რომ იგი ლაგოფენს ეწამებინა პირუტყვულ გრძნობათა დასაკმაყოფილებლად. მის გვერდით ჰგდია გამოცლილი შამპანიურის ბოთლი და ვაშლის ნაფცქვენები. აგარაკის პატრონი შიშით პოლიციასაც არ ატყობინებს ამ ამბავს, რომ თავიდან აიცდინოს ზედმეტი დავიდარაბა. რამდენიმე თვის შემდეგ შემთხვევით იგი წააწყდება ლაგოფენს მონსოს პარკში. ეხლაც პატარა გოგოს მისდევდა და ყვავილებს სთავაზობდა. იმის მაგიერ, რომ იქვე მდგარ პოლიციელისათვის დაეძახნა და დაეჭერინებინა ავაზაკი, აგარაკის პატრონი თვითვე გაჰკურცხლავს ქუდმოგლეჯილი, რადგანაც იცის, რომ მართლმსაჯულება ვერ იმართლმსაჯულებს იქ, სადაც საზოგადოებრივი ცხოვრება მოუწყობელია, სადაც სამართალი მხოლოდ მემილიონეთა მხარეს აქცევს ყურადღებას, იმარჯვებს ლუსტებზე, მაშინ როდესაც დანაშაულობანი დართულია და თავაღებით დაიარება ქუჩა-ქუჩა, ოჯახიდან ოჯახში და სათნოების ქოლგით იჩრდილავს მოღერებულს ყელს.

დ. კასრაძე.

(დასასრული იქნება)

ღია გარათი

წარსულ წლის 23 მარიამობისთვის გაზეთებში: „საქართველოში“, სახალხო ფურცელში“ № 655 და „თანამედროვე აზრში“ და 5 ღვინობისთვის გაზეთებში: „სახალხო ფურცელში“ № 688 და „თანამედროვე აზრში“ დაისტამბა ჩემდამო მომართული შეკითხვა, ხელმოწერილი: ივ. კარბელაშვილის, ალ. ვახვახიშვილის, აწ განსვენებულ ექიმ გ. ხირსელის, ექიმ გიორგი ავალიშვილის და ლევ. ვახვახიშვილის მიერ. რომ ჩემთვის მეტი შეურაცყოფა მოეყენებინათ და საზოგადოებაში ჩემთვის სახელი გაეტეხნათ, ერთი და იგივე შეკითხვა, ერთსა და იმავე დღეს, თბილისის ყველა ქართულ გაზეთებში მოათავსეს. ამ შეკითხვას წინ უძღოდა ბ. სტუმრის და სხვათა წერილები „სახალხო ფურცელში“ და სხ. გაზეთებში. ამასთანავე, შეკითხვის გამომზეურების შემდეგაც ჩემ შესახებ მრავალი წერილი დაისტამბა „სახალ. ფურცელში“ და თან. „აზრში“.

შეკითხვა, რომელზედაც ხუთ პირს ხელი ეწერა, და სხვა წერილებიც სრულ სიყალბეს, პროვინციელ მოშურნე ინტელიგენციის ცილისწამებას წარმოადგენს. ამ წერილების შესახებ რამდენიმე საპასუხო წერილი მეც მოვათავსე გაზეთ „საქართველოში“ და „სახ. ფურცელში“. ახლა კი ხანია აღარავინ რას სწერს,—ალბად გული იჯერეს.

დღეს თქვენ, მკითხველო საზოგადოებავ, რომ იცოდეთ, თუ ვინ არის მტყუანი და ვინ არის მართალი, მე მივმართავ სათანადო საშუალებას—სასამართლოს.

ივანე კარბელაშვილო, ალექს. ვახვახიშვილო, გიორ. ავალიშვილო და ლევან ვახვახიშვილო გიწვევთ სამედიატორო სასამართლოში, რათა იქ დაამტკიცოთ ყველა ის თქვენ მიერ შეთხზული ბრალდებანი, რომლებიც დაბეჭდილია 23 მარიამობისთვის და 5 ღვინობისთვის გაზეთებში და დაყოფილია ცხრა მუხლად.

ჩემ მხრივ მედიატორეებად ვასახელებ ნაფიც ვექილს ბ-ნ იოსებ მაჭავარიანს, ნაფიც ვექილს ბ-ნ გიორგი გორდეზიანს და ბ. სპირიდონ კედიას. ვადას გაძლევთ თქვენის მხრით მედიატორეების დასასახელებლად ათ დღეს ამ წერილის დასტამბვის დღიდგან.

„სახალხო ფურცლისა“ და „თანამედროვე აზრის“ რედაქციებს ვთხოვ ეს ჩემი წერილი უახლოეს ნომერში უცვლელად გადაბეჭდონ.

დ. ლუკაშვილი.

დავუგრუნდეთ შინაურ წარმოებას!

(წერილი სამეგრელოდან)

დღეს, როცა ცხოვრება ერთი-ორად და მეტად გაძვირებულა, რასაკვირველია, მოგებულია ის ხალხი, ან ის პირი, რომელსაც მეტი რამ გამოაქვს ბაზარზე და მისგან კი ნაკლებს თხოულობს.

იყო დრო, როცა ჩვენი მდაბიო ხალხი მაინც, უმეტეს შემთხვევაში, სჯერდებოდა თავის შინაური, ოჯახური ნაწარმოებს და ბაზარი საიმისოდ არა სჭირდებოდა.

სოფლის ოჯახში იქსოვებოდა საუცხოო ღირსების საჩოხე და საკაბე შალები, აბრეშუმი (დარია), წინდები, ბაშლაყი, კეთდებოდა ქუდი, ითელებოდა ნაბადი და სხ. ყოველგვარი ასეთი პირველ აუცილებელ მოთხოვნილების ნაწარმოები იმდენი მზადდებოდა ჩვენს სოფლებში, რომ არამც თუ საშინაო მოთხოვნილებას აკმაყოფილებდა, არამედ ზედმეტი ნაწარმოები ბლომად გამოდიოდა ბაზარზე გასასყიდად.

ხოლო ერთი ხანია, საქონლის, გნ. საკუთრებით ფართლეუ ობის, გაიაფებამ შინაური წარმოება დასცა და ხალხს ხელი აიღებინა მასზე

დიახ, ფაბრიკამა და ქარხანამ, ე ი. მანქანამ სძლია კერძო პირს, მის ენერგიას და დასცა, გაუქმა მისი ნაწარმოების ღირებულება.

და მართლაც, რა ანგარიში იყო მაშინ, როცა ჩითი და მიტკალი ალაბი ორ-ხუთ შაურად, ხოლო ფაბრიკის, ეგრედ წოდებული „რუსული შალი“ ორ-სამ აბაზად იყიდებოდა, სოფლის ქალებს ექსოვათ შინაურის საშუალებით, მთელი დღეების განმავლობაში, საჩოხე შალები, პაიტები, წინდები და სხვა. ან რა საჭირო იყო ედუღებინათ საპონი ოჯახში მაშინ, როცა დუქანში გირვანქა ორ შაურს ზეით არ ადიოდა.

მაგრამ დღეს, როცა რუსეთის ფაბრიკა-ქარხანათა უმრავლესობა ან ბრძოლის ველს მოჰყოლია, ან მტრის ხელში ჩავარდნილა, და როცა იგივე ორშაურიანი ჩითი მანათად გამხდარა, ხოლო სარეცხი საპონი გირვანქა მანათად და მანათ-ნახევრად; და როცა ვხედავთ, რომ ჩარჩ-ვაჭრების მადაგასნილობას საზღვარი არ უჩანს, ანგარიშიც არის და საჭიროც დავუბრუნდეთ შინამრეწველობას.

ვეცადოთ ნაკლები მოვითხოვოთ ბაზრისაგან და, რაც შეიძლება, მეტი მივაწოდოთ მას!

კაი.

სხვა და სხვა ცნობა

მთავრობის რევიზიის ჩაშლა.

მოსკოვის საზოგადო მოღვაწეებმა ცნობა მიიღეს, რომ მთავრობის უმაღლეს წრეებში არ შეუწყნარებიათ საშინაო საქმეთა მინისტრის პროექტი, რომ სახელმწიფო რევიზია გაეკეთებინათ საზოგადო ორგანიზაციების, ქალაქთა და ერობათა კავშირებისა და სამხედრო-სამრეწველო კომიტეტებისა მოღვაწეობისათვის. ფიქრობენ ამ შემთხვევაში დიდი გავლენა იქონია ინგლისის და სხვა მოკავშირეთა სამხედრო დელეგაციის აზრმა.

ებრაელების შეზღუდვის გაუქმება.

რუსეთის დიდ ცენტრების გუბერნატორებს საშინაო საქმეთა მინისტრისაგან მოწერილობა მოსვლიათ, ხელს ნუ შეუშლით ებრაელებმა რომ თავიანთ ბინადრობის ფარგლის გადაღმაც იცხოვრონ, სოფლებშიო და სახეში გყავდეთ ეხლანდელსა და წარსულ იაპონიის ომში დასახიჩრებული ებრაელები და აგრეთვე გამოქცეული ებრაელებიო.

ახალი საკოოპერაციო ბანკი.

ფინანსთა სამინისტროს მინისტრთა საბჭოში უკვე წარუდგენია პროექტი დიდი სახელმწიფო ბანკის დაარსებისა, საკოოპერაციო დაწესებულებათა თანხების მოსაზიდათ მთავრობის განკარგულებაში. ეს ღონისძიება მიღებულია მოსკოვის სახალხო ბანკის წინააღმდეგ, რომელმაც თვის მოქმედება ძალიან გააფართოვა და იქითკენ მიისწრაფვის, რომ რაც რუსეთში კოოპერატივია ყველა ხელში ჩაიგდოს. მთავრობას სასურველად არ მიაჩნია მთელი კოოპერატიული რუსეთის დაუფლება ერთი კერძო ბანკის მიერ და მის მონოპოლისტურ ტენდენციის წინააღმდეგ ილაშქრებს, ახალი საკოოპერაციო ბანკის დაარსებით.

ყვითელი მუშა.

მოსკოვის შრომის ბირჟაზე ამ ბოლო დროს აუარებელი ჩინელი და კორეიული მუშა გაჩნდა. არიან აგრეთვე იაპონელებიც. საერთოდ მოსკოვის რაიონში ყვითელ მუშათა რიცხვი თანდათან იზრდება. ასე გასინჯეთ, „ზემგორის“ საამშენებლო განყოფილებაშიაც კი მუშაობენ.

დაგა-სოფლები

ძ. ოზურგეთი. 22 იანვარს, ადგილობრივ თეატრის შენობაში ბ. წვრ. კრ. ამხ—თა ინსპექტორის თავმჯდომარეობით, წლიური მორიგი საზოგადო კრება მოხდა. კრებას მრავალი წევრი დაესწრო. პირველ ყოვლისა გამგეობის წევრმა—მოანგარიშემ გრ. ღლონტმა წაიკითხა მოხსენება ამხანაგობის მოქმედების და მდგომარეობის შესახებ 1916 წლის განმავლობაში და სთქვა, რომ თუმცა სესხის მოთხოვნილება ხშირ მობილიზაციების და სამეურნეო მუშაობის შეწყვეტის გამო ისეთის სიძლიერით არ იყო, როგორც ეს ომის წინა წლებში იყო, სამაგიეროდ დიდათ გაიზარდა მიბარებულ ფულების რაოდენობა ამხ—შიო. ყველა ამისა და სასურსათო კრიზისის გასანელებლად მისის აზრით ამხ—მ უნდა დაიწყოს საშუამავლო ოპ რაციები. შემდეგ წაიკითხა ანგარიში 1916 წლის, საიდანაც სჩანს 1 იანვრ. 1917 წ.

პასივი.

ძირითადი საკუთარი. .	5226 მ. 10 კ.
სათადარიგო	388 „ 53 „
სპეციალურ დანიშნულებისა	139 „ 09 „
მიბარებული ფული . .	45708 „ — „
სესხი.	3000 „ — „
გარდამავალი თანხა. .	439 „ 19 „
მოგება	1005 „ 24 „
სულ . . .	55906 მ. 94 კ.

აქტივი.

საკრედიტო დაწესებულებებში შენახული .	21365 მ. 45 კ.
სარგებლიანი	2517 „ 50 „
გაცემული სესხი . . .	31617 „ — „
ქონება	97 „ 80 „
ფულად კასაში . . .	309 „ 19 „
ჯამი. . .	55906 მ. 94 კ.

ანგარიშს კრება ამტკიცებს. როგორც ამ ანგარიშიდან სჩანს, მიბარებული ფულიდგან საკმაო დიდი თანხა შემდგარა. წელიწადში კი თითქმის ნახევარ მილიონამდის დაუტრიალებიათ, ყველა ეს აშკარად ამტკიცებს, რომ გამგეობას საკმარისად უმუშავნია და ამხანაგობა განვითარების გზაზე შემდგარა. კრება შეუდგა წმიდა მოგების 1005 მან. 24 კ. განაწილებას. 402 მან. გადარიცხა საკუთარ ძირითად თანხაში; 201 მან.—სათადარიგოში; შელია-ურუშაძე - კალანდარაშვილის უიმედო სესხის დასაფარავად 150 მან., ბიბლიოთეკას 50 მ. საკუთარ შენობის ასაშენებელ ფონდში—50 მან., გამგეობის და საბჭოს წევრთა დასაჯილდოვებლად—152 მან. გამგეობამ და საბჭომ კი ეს ფული (152 მ.) გადასდო საკუთარ თანხის შესაქმნელად საშუამავლო ოპერაციების საწარმოებლად. რასაც კრება მადლობით შეხვდა; ბ. დ. თალაკვაძე აღნიშნავს ზრდას, და ნდობას, რომელიც ამხა—ს მოუპოვებია საზოგადოებაში; ამავე დროს ის ურჩევს კრებას, რომ ისეთი დიდი თანხა, როგორიცაა 50,000 მან. რაიმე საშუალება გამონახონ, და ის მუდმივ ტრიალში იყოსო; კრება ადგენს: გადიდდეს უგიროოდ გაცემული სესხი ხუთას მანეთამდის და გიროოთი—1000 მანეთამდის. შემდეგ კრება შეეხო სესხზე პროცენტების დაკლებას. კრებამ სასურველად სცნო ეს და დაადგინა შემცირდეს სესხზე სარგებელი რვა კაპეიკამდის (10%). ჩვენ დაბეჯითებით შეგვიძლია ვსთქვათ, რომ აღნიშნული ამხანაგობა უკვე დაადგა ნამდვილს გზას; მან უკვე შესძლო ერთის მხრით დროებით თავისუფალ დიდი თანხის მიზიდვა საზოგადოებისაგან და ამავე ფულების დაბანდება იმ წევრთა შორის, რომელთაც ის ესაჭიროებათ დაკლებულ სარგებელში, როგორიცაა 8 კ. (ე. ი. 10%).

ასეთი დიდი ნაბიჯი, რასაკვირველია, დიდი გაბედვაა, მაგრამ იმედია, არჩეულ გამგეობის წევრთა ენერგია და ცოდნა ამასაც და ყველა ამ კრებაზე დადგენილებებს საშუამავლო ოპერაციის შესახებ გაამართლებს... მომავალი წლის (1917 წ.) ხარჯი ასეთია: ჟურნალ-გაზეთები—10 მან. განათებაგათბობა—40 მან. საკანცელარიო ხარჯები—200 მან. შენობის ქირა—130 მ. მოულოდნელი ხარჯი—100 მან. მოანგარიშეს (გრ. ღლონტს) 1200 მან. თავმჯდომარეს—240 მან. მოლარეს—300 მან. დარაჯს—360 მან. სულ 2640 მანეთი.

ამის შემდეგ კრება გადაიდვა 28 იანვრისათვის.

28 იანვარს, შაბათს, ისევ განახლდა კრება ბ. ვ. ვ. ღლონტის თავმჯდომარეობითვე; დიდი კამათი გამოიწვია არჩევნების საკითხმა. ბ. ინსპექტორი დროზე ჩაება და შეაჩერა მოწინააღმდეგენი. დასასრულ ,მოხდა გამგეობის წევრთა არჩევნები. დატოვებულ იქმნენ ისევ ძველები: გრ. ღლონტი, გ. თიკანაძე და მ. მუჯირი.

მეორე დღეს, 29 იანვარს, იმავე შენობაში მოხდა გურიის მეურნეთა საკრედიტო ამხანაგობის წლიური მორიგი კრება ვ. ვ. ღლონტის თავმჯდომარეობითვე. ამხანაგობის ანგარიში შემდეგია:

პასივი.

საკუთარი	632—12
ნასესხი გრძელ ვადიანი .	5300 — „
სათადარიგო	365—86
განსაკუთრ. დანიშნ. თანხა	689—35
მიბარებული ფულები . .	6834—40
ნასესხი სახ. ბანკიდან . .	15000— „
მოგება 1916 წლისა . .	416—39
ჯამი . . .	29.238—13

აქტივი.

სარგებლიანი ქალალდები	1397—50
გაცემული სესხი . . .	26.168— „
ქონება	800—70
ფულად	871—93
ჯამი . . .	29.238—13

ვადით გაცემული სესხი კი იქნება დღეს 3 000 მანეთამდის. როგორც ამ ანგარიშიდან სჩანს მიბარებული ფულები 6 834 მანეთია, მაშინ როდესაც ამ ამხანაგობას მეტი მოქმედების უნარი უნდა გამოეჩინა, ვინაიდან ამას დღევანდელი პირობებიც ხელს უწყობდა. 1917 წლის ხარჯთაღრიცხვა შეადგენს 1157 მანეთს. ამაში შენობის ქირა 144 მ., დარაჯს 24 მ. საკანცელარიო ხარჯები 40 მ., მოულოდნელი ხარჯები 100 მან., ჟურნალ-გაზეთებისთვის 10 მ., გამგეობის წევრთ 840 მანეთი.

გამგეობის წევრობიდან გადის თავის სურვ ლით ერთი ილ. ბერძენიშვილი, დანარჩენები ილ. ლომაძე. პ. თოთიბაძე და ბარ. მენაბდე არჩეულ იქმნენ ისევ გამგეობაში.

ლ.

რედაქტორ-გამომცემელი
სანდრო შანშიაშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ამიერ-კავკასიის რკ. გზის

ვაგონების ბლოკირება

(დრო ნაჩვენებია თფილისის)

თბილისიდან გადის

ბათუმისკენ	საფ.	№ 3,	11.03 დილ.
„	სამგზ.	№ 9,	10.33 საღ.
ბორჯომისკენ	სამგზ.	№ 19,	3.20 დღ.
„ „		№ 17,	8.27 დილ.
გორისაკენ	სამგზ.	№ 61,	9.10 დილ.
ბაქოსაკენ	ჩქარ.	№ 6,	11.13 დილ.
„	სამგზ.	№ 8,	3.54 დღ.
„	საფ.	№ 4,	9.28 საღ.
ყარსისაკენ	სამგზ.	№ 4-3,	11.13 საღ.
თელავისაკენ	№ 4,	8 „ 58 „	დილ.

თფილისში მოდის:

ბათუმიდან	სამგზ.	№ 10,	9.52 დილ.
„	საფ.	№ 4,	8.38 საღ.
ხაშ.-ბორჯ.	სამგზ.	№ 20,	7.45 დილ.
„	სამგზ.	№ 18,	10.12 საღ.
გორიდან	სამგზ.	№ 62,	6.34 საღ.
ბაქოდან	საფ.	№ 3,	10.08 დილ.
„	სამგზ.	№ 7,	4.12 საღ.
„	ჩქარ.	№ 5,	8.48 საღ.
თელავიდან		№ 3,	6.24 საღ.
ყარს-ჯულფ.	საფ.	№ 3***,	8.10 დილ.

ხილეული, მადნეული წყლის მხმარებელი საზოგადოების ჯანმთელობის ინტერესი მოითხოვს: **მოითხოვოთ და სვან ყოველთვის მხოლოდ მიტროფანე ლალიძის** და ამხ-ს ქარხნის საუკეთესო ხილეულ მადნეულის **ნამდვილი სამკურნალო** წყალი და გაუფრთხილდეს, მის ყალბ მიმბაძველებს, რომელთა რიცხვი ერთობ გახშირებულია და ხშირად შეცდომაში შეყავთ, მხმარებელი საზოგადოება, თავიანთი დაბალი ნაწარმოების **ყალბი** ეტიკეტების მიმსგავსებით **ნამდვილი ლალიძის** წყლის ეტიკეტის ნიშანი შემდეგია

ქათრთოლად თავმორთული ქალის სურათი, რომელიც დამტკიცებულია სავაჭრო **სამრეწველო მინისტრის** მიერ პეტროგრადში ტ თვით პრობკებსაც აწერია

„ლალიძის წყალი“

მხოლოდ და მარტო ლალიძის წყალია მომზადებული სრულიად **უვნებელის** მაღალი ღირსების მახალებისაგან, **ნამდვილი** და **საუკეთესო** ხილის **წვნით** და მასთანვე

სუნი და გემოც საამური აქვს

წლ.

თევზის მრეწველნი
ძმ. ძეგველოვები

პუშკინის ქუჩა, საკუთარი სახ., № 9, ტელეფონი № 712.

ყოველ დღე მოგვდის საკუთარ და სავაჭრო სახლ. **„ლ. მაილოვის-შვილ, სამრეწველოებიდან** ახალი ქვირითის **ხიზილალა**, მცირე მარილიანი, შავი **„მეშჩნი“** ხიზილალა. მივიღეთ საუკეთესო სალიანის **შამაიები** მუდმივ გვაქვს ცოცხალი თევზი. აგრეთვე ახალ-ახალი მტკვრის ზუთხი, თართი, ფარგა და ლოქო, გვაქვს აგრეთვე მიღებული ყოველგვარი კონსერვები და **სარდინკები** რუსეთის და **საზღვარ-გარეთის** ფირმებისა **ხანგრძლივ ინახება.**

სუსუნაგით (ჰონორეა)
ავადმყოფებს,

რომელთაც მრავალხნის განმავლობაში დიდძალი ფული დაუხარჯნიათ, მაგრამ თავის ავადმყოფობისათვის ვერა უშველიათ-რა, ეხლა საშუალება აქვთ საბოლოოდ განთავისუფლდნენ მისგან, თუ შეიძენენ ცნობილ საშუალებას „ურიტალს“, რომელიც სულ ცოტახანში არჩენს **გაარჯლებულ** და **ქრონიკულ სუსუნატს** საშარდე ბუშტისას, ჰაემორიზისას და სხვ.

რატომ

ზოგჯერ ავადმყოფები ყურადღებას არ აქცევენ ავადმყოფობას და იგი მთელს ტანში ვრცელდება?

იმიტომ, რომ,

ჯერ ერთი, დღეს დიდი კრიზისია წამლებისა.

მეორედ, იმიტომ, რომ მართლაც ძნელია ნამდვილ, რადიკალურ საშუალების გამონახვა.

მაგრამ ყველა ავადმყოფმა, ქალი იქნება თუ ვაჟი, უნდა შეიძინოს უებარი **„ურიტალი“.** სპეციალისტ-ექიმების დიდი ხნის გამოცდილებამ, აგრეთვე პროფესორებისამ, დაამტკიცა, რომ

ურიტალი

ნამდვილად არჩენს სუსუნატს. თითო ფლაკონი ღირს 3 მან. 50 კაპ. მთელი კურსი ეღირება 25 მან.

უფასოდ

გაეგზავნება ფოსტით დაწვრილებითი ბროშიურა რუსულ ენაზედ ვინც 10 კაპ. მარკას გამოგვიგზავნის. შეკვეთა და ცნობების მიღება შეიძლება მხოლოდ **პარიზის საფარმაცევტო ლაბორატორიის თბილისის განყოფილებაში: თბილისი, ლორის-მელიქოვის ქუჩა, № 16, განყ 6—1, სახელმწიფო ბანკის პირდაპირ.**

За заказами и **справками** обратиться въ **Тифлисское Отдѣленіе Парижской-Фармацевтической Лабораторіи Тифлисъ, Лорисъ-Меликовская, № 16, отд. 6—1,** напротивъ Государственнаго Банка.

ნებადართულია სამხედრო ცენზორისაგან

სტამბა „ცხოვრება“ ა. კაანდაძისა, გაბაევის შესახვევი № 4